

VOORWOORD BIJ DE DERTIENDE DRUK

In 1929 verscheen de eerste druk van het door prof. mr. W.H. Drucker geschreven boek 'Kort begrip van het recht betreffende den industrieelen eigendom', dat kortweg wel wordt aangeduid als Kort Begrip. Voor u ligt, nu 89 jaar later, de dertiende druk. In de inleiding van de eerste druk van het toen slechts 164 pagina's tellende boek schreef Drucker in 1929: 'Dit boekje wil niet meer geven dan een schets'.¹ Het resultaat van de door prof. mr. G.H.C. Bodenhausen in 1949 bewerkte tweede druk werd door deze omschreven als 'leerboek', maar ook als 'beknopt handboek'. Bodenhausen had in die druk met name het hoofdstuk over het octrooirecht uitgebreid en voor het eerst aandacht besteed aan het kwekersrecht. Vooral door de overvloed aan rechtspraak bleef het hoofdstuk over het merkenrecht, dat in de eerste druk al een fors deel in beslag nam, een van de omvangrijkste hoofdstukken. Reeds in 1954 deed Bodenhausen een derde druk het licht zien, waarin vooral nieuwe rechtspraak was opgenomen. Daarna heeft mr. L. Wichers Hoeth, oud-compagnon van de maatschap die thans NautaDutilh heet, de bewerking van het boek voortgezet. Wichers Hoeth had bij het vertrek van Bodenhausen naar de WIPO in Genève een deel van diens advocatenpraktijk op het gebied van het IE-recht overgenomen.

Wichers Hoeth heeft drie drukken bewerkt: de vierde in 1966, de vijfde in 1976 en de zesde in 1984. Daarmee is het boek nogal ingrijpend veranderd. Een van de belangrijkste wijzigingen betrof de toevoeging van een hoofdstuk over het auteursrecht in de vierde druk, waarmee overigens een reeds bij Bodenhausen levende wens werd uitgevoerd. De opzet van het boek bleef ongewijzigd, te weten een leerboek en beknopt handboek met vermelding van veel, ook lagere, rechtspraak. Het moderne taalgebruik volgend werd als titel voor de zesde druk gekozen: Kort begrip van het recht betreffende de intellectuele eigendom, welke titel bij gelegenheid van de zevende druk de huidige, wat modernere titel kreeg.

Sinds Wichers Hoeth zich aan de bewerking van Kort Begrip zette, is het intellectuele eigendomsrecht op de verschillende deelgebieden sterk gewijzigd en vooral uitgebreid, niet in de laatste plaats doordat op dit rechtsgebied in internationaal opzicht steeds meer werd geüniformeerd en geharmoniseerd. Dit alles leidde ertoe dat Wichers Hoeth het grootste deel van het boek heeft herschreven. Om die reden werd besloten bij gelegenheid van de zevende druk zijn naam als enige auteursnaam te vermelden (tot dan toe werden als auteurs Drucker, Bodenhausen en Wichers Hoeth genoemd) en zo is het gebleven tot en met de negende druk. De bewerkers van de vorige en ook deze druk realiseren zich hoe zwaar de opgave is om naast de advocatenpraktijk aan de bewerking van een boek als dit te werken. Het is daarom bewonderenswaardig dat Wichers Hoeth zonder hulp van anderen drie drukken heeft bewerkt. Wij mogen hem daarvoor dankbaar zijn, zonder overigens iets af te doen aan het respect voor het initiatief van Drucker en de inzet van Bodenhausen bij het in stand houden van dit boek.

Na Wichers Hoeth nam Gielen, advocaat en partner bij NautaDutilh en tevens professor te Groningen, de bewerking van Kort Begrip over. Hij heeft een indrukwekkend aantal drukken op zijn naam staan (de zevende tot en met de twaalfde), waarin hij een deel zelf bewerkte (waaronder het Merkenrecht hoofdstuk - in feite een boek op zich en in 2006 verscheen dit dan ook een keer als aparte uitgave) en hij de volledige redactie op zich nam. In deze periode dijde het boek verder uit: het intellectuele eigendomsrecht blijft in ontwikkeling, zowel wat betreft rechtspraak als wet- en overige regelgeving. “Kort” is het boek dan ook niet meer echt, maar een begrip is het zeker en wij danken Gielen voor zijn, aanzienlijke, bijdrage hieraan.

Met deze druk nemen ondergetekenden het stokje over en inmiddels is het boek weer bijgewerkt. Met ingang van de tiende druk is besloten de oude auteursgroep Drucker, Bodenhausen en Wichers Hoeth weer op de titelpagina te laten figureren, en in deze druk is Gielen aan dit illustere gezelschap toegevoegd.

De praktijk van vandaag leert hoe belangrijk het initiatief van Drucker is geweest. Steeds meer studenten bestuderen dit inmiddels aan alle Nederlandse universiteiten gedoceerde rechtsgebied, zodat een grote behoefte bestaat aan een leerboek waarin alle deelgebieden aan de orde komen. In de rechtspraktijk blijkt een handboek met vermelding van veel rechtspraak en enkele verwijzingen naar de belangrijkste literatuur van grote waarde. Het is echter niet eenvoudig om het boek beknopt te houden, gelet op de toenemende complexiteit van het IE-terrein.

Aan de achtste druk werkte mee mr. N. Hagemans, in die tijd adviseur industriële eigendom bij het Ministerie van Economische zaken. Zij was tevens betrokken bij de eindredactie van die druk. Bijzondere vermelding verdient ook mr. S. Klos die aan de achtste en negende druk meewerkte en die met name belangrijke wijzigingen in het hoofdstuk Auteursrecht aanbracht en tevens de toen nieuwe hoofdstukken Naburige Rechten en Databankenrecht voor zijn rekening nam. Vermeld zij tevens dat het hoofdstuk Kwekersrecht in de negende tot en met de elfde druk werd bewerkt door Mr. M. Groenenboom, waarvoor veel dank is verschuldigd. Mr. R. Hermans was gedurende een aantal drukken verantwoordelijk voor de hoofdstukken Octrooi-recht en Topografierecht.

Deze dertiende druk bevat voornamelijk actualisering, maar ook een nieuw hoofdstuk Mededinging: dit onderwerp, eerder verspreid over de hoofdstukken, heeft zijn eigen hoofdstuk gekregen. Vanzelfsprekend wordt alle, deels door Europese ontwikkelingen geïnspireerde, nieuwe wetgeving besproken. Het voorlaatste hoofdstuk (Handhaving) gaat in op problemen die spelen bij de handhaving van alle IE-rechten. Voor specifieke IE-rechten van belang zijnde handhavingsregels worden bij de afzonderlijke IE-wetten besproken.

Voor zover de rechtspraak waarnaar wordt verwezen niet in de reguliere tijdschriften is gepubliceerd, wordt voornamelijk verwezen naar de ECLI-vindplaats (rechtspraak.nl) of de vindplaats op ie-forum.nl (IEF). De lezer realiseert zich dat bij dergelijke verwijzingen vaak niet duidelijk is of hoger beroep van een uitspraak is ingesteld.

De bewerkers hebben de taken als volgt verdeeld:

- Hoofdstuk I (Intellectueel Eigendomsrecht): prof. mr. P.G.F.A. Geerts (par. 1 en 3) en mr. H.M.H. Speyart (par. 2 en 4)
 - Hoofdstuk II (Octrooirecht): mr. D.F. de Lange
 - Hoofdstuk III (Topografierecht): mr. D.F. de Lange
 - Hoofdstuk IV (Kwekersrecht): mr. P.A.C.E. van der Kooij
 - Hoofdstuk V (Tekeningen en Modellen): prof. mr. P.G.F.A. Geerts
 - Hoofdstuk VI (Merkenrecht): prof. mr. P.G.F.A. Geerts (par. 1-5) en mr. drs. A.M.E. Verschuur (par. 6-17)
 - Hoofdstuk VII (Handelsnaamrecht): mr. R.C.K. van Oerle
 - Hoofdstuk VIII (Auteursrecht): prof. mr. P.G.F.A. Geerts (par. 1-6) en mr. A.C.M. Alkema (par. 7-14)
 - Hoofdstuk IX (Naburige rechten): mr. A.C.M. Alkema
 - Hoofdstuk X (Databankenrecht): mr. A.C.M. Alkema
 - Hoofdstuk XI (Ongeoorloofde mededinging): prof. mr. P.G.F.A. Geerts
 - Hoofdstuk XII (Handhaving): mr. drs. A.M.E. Verschuur
 - Hoofdstuk XIII (Mededingingsrecht): mr. H.M.H. Speyart
- terwijl ondergetekenden de eindredactie voor hun rekening namen.

Ten slotte vermelden wij graag de bewerking door mr. H.M.H. Speyart, advocaat te Amsterdam, van de Unierechtelijke paragrafen van de hoofdstukken II-XI en mr. J.M. Boelens, advocaat te Amsterdam, bij de bewerking van de nrs. 779, 780 en 781. Veel dank is verschuldigd aan J. Nissen (rechtenstudent aan de RUG) die veel voorbereidend werk heeft verricht.

De rechtspraak en literatuur zijn met uitzonderingen tot en met mei 2018 bijgewerkt.

Annen en Amsterdam, juli 2018

Paul Geerts en Anne Marie Verschuur

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord *V*

Lijst van afkortingen *XLI*

Verkort aangehaalde literatuur *XLVII*

HOOFDSTUK I

Intellectueel Eigendomsrecht

§ 1. Algemeen 1

1. Begrippen 1
2. Industrieel eigendomsrecht 1
3. Intellectueel eigendomsrecht 2
4. Ratio bescherming 2
5. Structuur van de wetgeving 3

§ 2. Het Unierecht 5

6. Het Werkingsverdrag 5
- A. Het non-discriminatiebeginsel 5*
 7. Art. 18 lid 1 VWEU: De gelijke behandeling van EU-burgers 5
 - B. De verkeersvrijheden 6*
 8. De verkeersvrijheden als fundamenteel beginsel van Unierecht 6
 9. Geen rechtstreekse werking verkeersvrijheden meer bij uitputtend geharmoniseerde onderwerpen 7
 10. Art. 34 VWEU: verbod op maatregelen van gelijke werking als kwantitatieve invoerbeperkingen; Dassonville en Cassis de Dijon 8
 11. Keck en Mithouard: niet-discriminerende regeling van verkoopmodaliteiten 10
 12. Art. 36 VWEU: rechtvaardigingsgrond uit hoofde van de industriële en commerciële eigendom 10
 13. Bestaan en uitoefening 11
 14. Wezenlijke functie en specifieke voorwerp 11
 15. De EER-uitputting 13
 16. Cassis de dijon: de Rule of reason en de dwingende redenen van algemeen belang 14
 17. De grondrechten als uitzondering 15

C.	<i>Het mededingingsrecht</i>	15
18.	Het mededingingsrecht	15
D.	<i>Het afgeleide Unierecht: harmonisatierichtlijnen en eenvormig Uniebrede IE-recht-verordeningen</i>	16
19.	Harmonisatierichtlijnen	16
20.	Harmonisatierichtlijnen – richtlijnconforme uitleg	16
21.	Harmonisatierichtlijnen – rechtstreekse werking	18
22.	Harmonisatierichtlijnen – Francovich-aansprakelijkheid	18
23.	Harmonisatierichtlijnen - voorbeelden	19
24.	Verordeningen inzake eenvormige Unierechten	19
§ 3.	IE-specifieke verdragen	19
25.	Het Unieverdrag van Parijs	19
26.	Het UvP – materiële bepalingen	20
27.	De TRIPs-overeenkomst	21
28.	De TRIPs-overeenkomst – materiële bepalingen	22
29.	De TRIPs-overeenkomst – het WTO Geschilbeslechtingsmechanisme	23
30.	De TRIPs-overeenkomst – verhouding met het Unierecht	23
§ 4.	Grondrecht-verdragen	24
31.	Grondrecht-verdragen	24
32.	Grondrecht-verdragen - toetsing	25

HOOFDSTUK II

Octrooirecht

§ 1.	Algemeen	27
33.	Rechtsgrond	27
34.	Geschiedenis	28
35.	Invloed van internationale verdragen/wijzigingen in de octrooiwetgeving	29
36.	Belang nationale (verlenings)wetgeving	35
37.	Het Europees Octrooi-verdrag	36
§ 2.	Voorwerp van bescherming	36
A.	<i>Uitvinding en relevante datum</i>	36
38.	Uitvinding	36
39.	Technisch karakter	38
40.	De relevante datum - recht van prioriteit	39

B.	<i>De vakman, zijn algemene vakkennis</i>	41
41.	Octrooitaal	41
42.	De relevante vakman	42
43.	Algemene vakkennis	42
44.	De vakman in de tijd	43
C.	<i>Werkwijze, voortbrengsel</i>	44
45.	Werkwijze	44
46.	Voortbrengsel	44
D.	<i>Nieuwheid</i>	45
47.	Stand van de techniek	45
48.	Openbare toegankelijkheid door beschrijving	49
49.	Openbare toegankelijkheid door toepassing	50
50.	Bewijslast	51
51.	Fictieve stand van de techniek	52
52.	Onrechtmatige openbaarmaking: tentoonstellingen	52
E.	<i>Inventiviteit</i>	53
53.	Algemeen	53
54.	Plausibiliteit	57
F.	<i>Toepasbaarheid</i>	58
55.	Toepasbaarheid	58
§ 3.	Verkrijging van het recht	59
56.	Stelsel van octrooiverlening	59
57.	Octrooiverlenende instanties	60
A.	<i>Europese verlening volgens het Europees Octrooiverdrag</i>	60
58.	Het Europees Octrooibureau	60
59.	De aanvraag	62
60.	Verleningsprocedure	64
61.	Toepasselijk recht voor wat betreft werking en rechtsgevolg	64
62.	Belang van het EOV na verlening	65
63.	Verhouding ROW en Europees octrooi	65
64.	Omzetting Europese octrooiaanvraag	67
B.	<i>Nationale octrooiverlening volgens de ROW</i>	67
65.	Aanvraag	67
66.	Octrooiregister	67
C.	<i>De internationale octrooiverlening volgens het samenwerkingsverdrag</i>	68
67.	Internationale aanvraag	68
§ 4.	De rechthebbende	68
68.	Eerste aanvrager	68
69.	Uitzonderingen	69
70.	Ontlening	70

- 71. Dienstbetrekking 70
- 72. Beloning van de werknemer 72
- 73. Art. 12 lid 6, dwingend recht 73
- 74. Naamsvermelding 74
- 75. Mede-eigendom 74

§ 5. De voorbehouden handelingen 74

- 76. Aard van het recht 74
- 77. Geoctrooieerde voortbrengselen of werkwijzen 75
- 78. In of voor een bedrijf 76
- 79. Vervaardigen 77
- 80. Gebruiken 77
- 81. In het verkeer brengen of verder verkopen, verhuren, afleveren of anderszins verhandelen 78
- 82. Aanbieden, invoeren, in voorraad hebben voor een of ander 80
- 83. Toepassen 80
- 84. Indirecte octrooi-inbreuk 80
- 85. Inbreuk op tweede medische indicatie octrooien 83
- 86. Aanvullende werking van art. 6:162 BW 84
- 87. Uitputting 85
- 88. Onderzoeksexceptie 86

§ 6. Beschermingsomvang 86

- 89. Beschermingsomvang; historie 86
- 90. Beschermingsomvang; art. 69 EOV en het protocol 88
- 91. Beschermingsomvang; equivalentie 92
- 92. Beschermingsomvang; rol verleningsdossier 94

§ 7. Voorgebruik 96

- 93. Ratio 96
- 94. Begin van uitvoering 97
- 95. Ontlening 97
- 96. Inhoud voorgebruiksrecht 97
- 97. Procedure 98

§ 8. Handhaving 98

- 98. Civielrechtelijke en strafrechtelijke handhaving 98
- 99. Wie kan handhaven? 98
- 100. Bijzondere bevoegdheid Rechtbank Den Haag 99
- 101. Grensoverschrijdende handhaving ('cross-border') 100
- 102. Schadevergoeding en 'wapperen' 101

103.	Nieuw voortbrengsel	102
104.	Beslag en wettelijke nevenvorderingen	103
105.	Redelijke vergoeding	103
106.	Continentaal plat	104
107.	Schepen, vliegtuigen en auto's	104
§ 9.	Beschermingsduur	104
108.	Tijdelijkheid van het octrooi	104
109.	Beschermingsduur van het octrooi	104
110.	Andere wijzen van tenietgaan	105
111.	Aanvullende beschermingscertificaten	105
§ 10.	Vernietiging, opeising en herroeping	107
112.	Vernietiging en opeising	107
113.	Vernietiging	108
114.	Partiële nietigheid	109
115.	Fictieve stand van de techniek	111
116.	Gevolgen van vernietiging	111
117.	Uitzonderingen terugwerkende kracht	112
118.	Verlies van rechtsgevolg	112
119.	Oppositie tegen Europees octrooi	113
120.	Opeising	114
§ 11.	Vermogensrechtelijke aspecten	114
121.	Vermogensrecht	114
122.	Overdracht en andere overgang	115
123.	Pandrecht	116
124.	Beslag en executie	116
125.	Gemeenschap	117
126.	Licentie	117
127.	Verlening	118
128.	Werking tegen derden	118
129.	Rechtsvorderingen	119
130.	Tenietgaan	119
§ 12.	Dwanglicenties en andere algemeen belang-beperkingen	119
131.	Dwanglicentie	119
132.	Vergoeding voor dwanglicentie	121
133.	Invloed inbreukgeding	121
134.	Inschrijving	122

- 135. Andere dwanglicenties 122
- 136. Octrooien en standaarden 123

§ 13. Unierecht 125

- 137. Werkingsverdrag 125
- 138. Vrij verkeer van goederen 125
- 139. Mededingingsrecht 126

§ 14. Verdragen 126

- A. Unieverdrag van Parijs 126*
- 140. Prioriteitsrecht ('recht van voorrang') 126
- 141. Overige bepalingen 127
- 142. Toepassing octrooi 127
- B. Trips-verdrag 128*
- 143. Algemeen 128

HOOFDSTUK III

Topografierecht

§ 1. Algemeen 129

- 144. Begrippen 129
- 145. Geschiedenis van de wetgeving 130

§ 2. Voorwerp van bescherming 132

- 146. Definities 132
- 147. Oorspronkelijkheid 132

§ 3. Verkrijging van het recht 133

- 148. Ontstaan en voortbestaan 133
- 149. Depot 133
- 150. Afschriften 133
- 151. Bedrijfsgeheimen 134
- 152. Beschermingsduur 134

§ 4. De rechthebbende 134

- 153. Maker 134
- 154. Dienstverband 134
- 155. Exploitatie 135
- 156. Reciprociteitsbeginsel 136

- § 5. **Inhoud en omvang van het recht** 136
 - 157. Inhoud 136
 - 158. Reverse engineering 137
 - 159. Inbreuk te goeder trouw 137
 - 160. Uitputting 138
- § 6. **Handhaving** 138
 - 161. Handhaving 138
 - 162. Competentie 139
 - 163. Strafrecht 140
- § 7. **Vermogensrechtelijke aspecten** 140
 - 164. Overdracht en overgang 140
 - 165. Overgangsrecht 140
- § 8. **Samenloop met andere rechtsgebieden** 140
 - 166. Auteursrecht 140
 - 167. Octrooirecht 141
 - 168. Modelbescherming? 141
 - 169. Onrechtmatige daad 141
- § 9. **Unierecht** 142
 - 170. Vrij verkeer van goederen 142
 - 171. Mededingingsrecht 142
- § 10. **Verdragen** 142
 - 172. IPIC-Verdrag 142
 - 173. Unieverdrag van Parijs 143
 - 174. TRIPs-Verdrag 143

HOOFDSTUK IV

Kwekersrecht

- § 1. **Algemeen** 145
 - 175. Algemeen 145
 - 176. Wetgeving 145
 - 177. Vergelijking met octrooirecht 147
 - 178. Biotechnologie 147
 - 179. Balans kwekersrecht en octrooirecht 148

§ 2. ZPW 2005	151
180. Inleiding	151
181. Handel in teeltmateriaal	151
182. Kwekersrecht	151
§ 3. Voorwerp van bescherming	152
183. Ras	152
184. Nieuwheid	152
185. Onderscheidbaarheid	152
186. Homogeniteit	154
187. Bestendigheid	154
§ 4. Verkrijging van het recht	154
188. Verleningsprocedure	154
189. Rasnaam	155
190. Rasnaam en merk of handelsnaam	156
191. Voorrang	156
192. Buiten Nederland gewonnen rassen	157
193. Beschermingsduur	157
§ 5. De rechthebbende	157
194. Algemeen	157
§ 6. Inhoud en omvang van het recht	158
195. Beschermingsomvang	158
196. Geoogst materiaal	159
197. Afhankelijke rassen	159
198. Uitzonderingen	161
§ 7. Handhaving, procesregels, rassenregister, rassenlijsten	162
199. Handhaving	162
200. Procesregels	165
201. Nederlands rassenregister	165
§ 8. Tenietgaan van het recht	166
202. Tenietgaan	166
203. Vernietiging	166
204. Opeising	167

- § 9. **Vermogensrechtelijke aspecten** 167
 - 205. Licenties 167
 - 206. Gedwongen licentie (dwanglicentie) 168
 - 207. Overdracht en overgang 168
 - 208. Beslag en pand 169
- § 10. **Unitair kwekersrecht** 169
 - 209. Algemeen 169
 - 210. Afgeleide rassen 170
 - 211. Farmers privilege en andere beperkingen 171
 - 212. Procedureregels 171
- § 11. **Overig Unierecht** 173
 - 213. Vrij verkeer van goederen 173
 - 214. Mededingingsrecht 173
- § 12. **Verdragen** 173
 - 215. Algemeen 173

HOOFDSTUK V

Tekeningen en modellen

- § 1. **Wetgeving** 175
 - 216. Modellenrecht in Nederland 175
 - 217. Sier- en gebruiksmodellen 175
 - 218. Wetgeving 176
- § 2. **Beschermingsvoorwaarden en uitzonderingen** 178
 - 219. Definitie 178
 - 220. Uiterlijk van een voortbrengsel of een deel ervan 179
 - 221. Voortbrengsel en gebruiksfunctie 181
 - 222. Nieuwheid 182
 - 223. Eigen karakter 184
 - 224. Onderdelen van een samengesteld voortbrengsel 186
 - 225. Beschikbaarstelling voor het publiek 188
 - 226. Niet-nieuwheidsschadelijke beschikbaarstelling 189
 - 227. Uitgesloten voortbrengselen 189

§ 3. Verrijking van het recht 195

- 228. Depot, inschrijving van het depot en publicatie van de inschrijving 195
- 229. Modellengemachtigde 198
- 230. Geldigheidsduur en vernieuwing 198

§ 4. De rechthebbende 199

- 231. Deposant en ontwerper 199
- 232. Dienstbetrekking of opdracht 200

§ 5. Inhoud en omvang van het recht 201

- 233. Inhoud van het recht 201
- 234. Gebruik (met industrieel of commercieel oogmerk) 201
- 235. Geen andere algemene indruk wekken 202
- 236. Beschermingsomvang en gebruiksfunctie 206
- 237. Verhouding tot eigenkarakteris 206
- 238. Onverminderd de toepassing van het gemeene recht 207

§ 6. Handhaving 208

- 239. Algemeen 208
- 240. Civielrechtelijke sancties 208
- 241. Nevenvorderingen 209
- 242. Schadevergoeding, winstafracht, redelijke vergoeding en kosten 211
- 243. Competentie 214

§ 7. Beperkingen van het recht 215

- 244. Algemeen 215
- 245. Particuliere sfeer en voor niet-commerciële doeleinden 216
- 246. Handelingen voor experimentele doeleinden 216
- 247. Citeren en handelingen ten behoeve van het onderwijs 216
- 248. Beperkingen buitenlandse schepen en vliegtuigen 217
- 249. Reparatieclausule 217
- 250. Uitputting 219
- 251. Producten die voor depotdatum in het Benelux-gebied in het verkeer zijn gebracht 219
- 252. Voorgebruik 220
- 253. Rechtsverwerking, misbruik van recht en verjaring 221

§ 8. Nietigheid en verval 221

- 254. Algemeen 221
- 255. Nietigheidsgronden 222

256.	Vervalgronden	224
257.	Omvang nietigverklaring en doorhaling; handhaving in gewijzigde vorm	225
§ 9.	Vermogensrechtelijke aspecten	226
258.	Overdracht, overgang en licentie	226
259.	Derdenwerking, pand en beslag	228
§ 10.	Verhouding tot andere vormen van bescherming	229
260.	Samenloop met auteursrechtelijke bescherming	229
261.	Auteursrecht en modelrecht in één hand	230
262.	Berner Conventie	232
263.	Bescherming krachtens het merkenrecht	233
264.	Bescherming krachtens art. 6:162 BW	234
265.	Het i-DEPOT en andere bewijsdepots	234
§ 11.	Het Gemeenschapsmodel	234
266.	Algemeen	234
267.	Onderzoek, inschrijving, verval en nietigheid	235
268.	Duur, rechthebbende en inbreuk	236
269.	Niet-ingeschreven Gemeenschapsmodel	237
270.	Procedureregels	239
§ 12.	Unierecht	240
271.	Vrij verkeer van goederen	240
272.	Mededingingsrecht	241
§ 13.	Verdragen	241
273.	Unieverdrag van Parijs	241
274.	TRIPs-Verdrag	241
275.	Overeenkomsten van 's-Gravenhage en Locarno	241

HOOFDSTUK VI

Merkenrecht

§ 1.	Algemeen	243
276.	Rechtsgrond	243
277.	Wetgeving	243
278.	Benelux-Verdrag inzake de Intellectuele Eigendom (BVIE)	245
279.	Benelux-Gerechtshof (BenGH)	246

- 280. Uitvoeringsreglement 247
- 281. Caribisch Nederland, Curaçao, Sint Maarten 247

§ 2. Betekenis en functie van het merk 248

- 282. De verschillende soorten merken 248
- 283. Traditionele betekenis merk 248
- 284. Moderne betekenis merk 249
- 285. Andere functies merk 249
- 286. Waren en diensten 250
- 287. Dienstmerk en handelsnaam 250

§ 3. Wat merk kan zijn 251

- 288. Relatief en absoluut ontoelaatbare merken 251
- 289. Individuele, collectieve en certificeringsmerken 252
- 290. Definitie 252
- 291. Grafische voorstelling 252
- 292. Kleuren 253
- 293. Klanken, geuren, tastmerken, gebaren en variabele merken 254
- 294. Titels, slagzinnen, domeinnamen en telefoonnummers 255
- 295. Portretmerken 256
- 296. Onderscheidend vermogen; zwakke en sterke merken 256
- 297. Art. 6quinquiesB lid 2 UvP 258
- 298. Tekens die geen merk kunnen vormen; art. 2.11 lid 1.a BVIE 259
- 299. Algemeen belang en onderscheidend vermogen 260
- 300. Tekens en merken 260
- 301. Merken die elk onderscheidend vermogen missen; art. 2.11 lid 1.b BVIE 261
- 302. Merken die uitsluitend beschrijvend zijn; algemeen; art. 2.11 lid 1.c BVIE 264
- 303. Rechtspraak 267
- 304. Uitsluitend beschrijvende merken; geografische aanduidingen 269
- 305. Gebruikelijke merken; art. 2.11 lid 1.d BVIE 271
- 306. Publiek 272
- 307. Plaats en tijdstip beoordeling 273
- 308. Inburgering 273
- 309. Verlies onderscheidend vermogen 276
- 310. Uitsluiting van vormen en (na invoering nieuwe richtlijn:) andere kenmerken 277
- 311. Geslachtsnaam 282
- 312. Strijd met de goede zeden of openbare orde 282

- 313. Wapens, vlaggen, enz. 283
- 314. Misleidende merken 284
- 315. Wijnen- of spiritualiënmerken in strijd met oorsprongsaanduiding en andere specifieke aanduidingen 286
- 316. Ambtshalve weigering door BBIE 286
- 317. Buitenwettelijke gronden 286

§ 4. Verrijking van het recht 287

- 318. Declaratieve en attributieve stelsels 287
- 319. Betekenis gebruik 287
- 320. Betekenis depot 287
- 321. Betekenis inschrijving 288
- 322. Wie mag deponeren? 288
- 323. Merkengemachtigde 288
- 324. Onderneming 288
- 325. Verschillende gerechtigden 289
- 326. Waren en diensten 289
- 327. Classificatie van Nice 290
- 328. Eerste depot 290
- 329. Benelux-depot 291
- 330. Internationaal depot 291
- 331. Datum verkrijging; voorrangsrecht 292
- 332. Gehele of gedeeltelijke weigering 292
- 333. Vooronderzoek naar eerdere inschrijvingen 294
- 334. Oppositie 294
- 335. Geldigheidsduur en vernieuwing 296
- 336. Publicatie 297
- 337. Wijziging inschrijving 297

§ 5. Inhoud en omvang van het recht 297

- 338. Algemeen 297
- 339. Strekking BVIE 299
 - A. *Inbreukmakend gebruik* 300
- 340. Inbreukcriteria 300
- 341. Gebruik in het economisch verkeer 301
- 342. Gebruikshandelingen 302
 - B. *Art. 2.20 Lid 1.a en b BVIE; algemeen* 307
- 343. Algemeen 307
- 344. Gebruik voor waren of diensten 307

C.	<i>Art. 2.20 lid 1.a BVIE; identiek teken, identieke waren of diensten</i>	309
345.	Identiek	309
346.	Verwarringsgevaar wordt verondersteld	311
D.	<i>Art. 2.20 lid 1.b BVIE; verwarringsgevaar</i>	312
347.	Algemeen	312
348.	Associatiegevaar onder oud Benelux-recht	312
349.	Verwarringsgevaar, inhoudende associatiegevaar	313
350.	Globale beoordeling van verwarringsgevaar	314
351.	Overeenstemming	316
352.	Wat moet worden vergeleken?	318
353.	Hoe moet worden vergeleken?	318
354.	Auditieve gelijkenis	320
355.	Visuele gelijkenis	321
356.	Begripsmatige gelijkenis	323
357.	Vertalingen	324
358.	Rol van het publiek	325
359.	Concrete omstandigheden	327
360.	Onderscheidend vermogen	328
361.	Beschermingsomvang en algemeen belang	329
362.	Bekendheid eisende merk en verwarringsgevaar	329
363.	Bekendheid gedaagde merk en verwarringsgevaar	329
364.	Soortgelijkheid	330
365.	Waren- en dienstenklassenindeling	333
E.	<i>Art. 2.20 lid 1.c en d BVIE</i>	333
366.	Algemeen	333
367.	Gebruik voor niet-soortgelijke en soortgelijke waren of diensten	333
368.	Gebruik niet voor waren of diensten	334
369.	De niet-verwarringwekkende inbreuk; algemeen	335
370.	Overeenstemming en verband	336
371.	Ongerechtvaardigd voordeel uit onderscheidend vermogen of reputatie	337
372.	Afbreuk aan onderscheidend vermogen; verwatering	341
373.	Afbreuk aan reputatie	345
374.	Bekendheid	347
F.	<i>Nawerking</i>	348
375.	Algemeen	348
 § 6.	Handhaving	349
376.	Algemeen	349
377.	Strafsanctie	349

- 378. Civielrechtelijke sancties 350
- 379. Art. 2.19 BVIE, inschrijving noodzakelijk; samenloop 350
- 380. Competentie 352
- 381. Relatieve competentie 352
- 382. Omvang verbod 353
- 383. Nevenvorderingen 354
- 384. Beslag 355
- 385. Schadevergoeding, winstafdracht, redelijke vergoeding en kosten 355
- 386. Rechten van derden 357
- 387. Aanvullende werking art. 6:162 BW 357
- 388. Erkenning van rechterlijke beslissingen betreffende nietig- en vervallenverklaring 358
- 389. Doorhaling inschrijving 358

§ 7. Beperkingen van het recht 358

- 390. Algemeen 358
- 391. Geldige reden 359
- 392. Beperkingen van art. 2.23 lid 1 BVIE 360
- 393. Gebruik naam en adres 361
- 394. Gebruik soort aanduidingen en dergelijke 361
- 395. Gebruik merk als bestemming van de waar 362
- 396. Oudere rechten van plaatselijke betekenis 363
- 397. Uitputting 364
- 398. Uitputting - Gebruik 365
- 399. Uitputting - Territoriale werking 366
- 400. Uitputting - Toestemming voor het in het verkeer brengen 366
- 401. Uitputting - Leerstuk van de gemeenschappelijke oorsprong 368
- 402. Uitputting - Bewijs 369
- 403. Uitputting - De gegronde redenen uitzondering 371
- 404. Uitputting - Ompakking en heretikettering 373
- 405. Algemeen belang 375
- 406. Rechtsverwerking en misbruik van recht 376
- 407. Verjaring 377
- 408. Beperking beschermingsomvang door minnelijke regelingen 378

§ 8. Nietigheid van de inschrijving 378

- 409. Algemeen 378
- 410. Nietigverklaring 379
- 411. Nietigheidsgronden 380
- 412. Bevoegdheid en termijnen 381
- 413. 1^e-8^e nietigheidsgrond 382

- 414. 9^e nietigheidsgrond (conflict met vervallen collectief merk) 382
- 415. 10^e nietigheidsgrond (conflict met vervallen individueel merk) 382
- 416. 11^e nietigheidsgrond (conflict met algemeen bekend merk) 383
- 417. 12^e nietigheidsgrond (depot te kwader trouw) 384
- 418. 13^e nietigheidsgrond (conflict met ouder merk) 390
- 419. Deelnemen aan het geding 390

§ 9. Verval van het recht 391

- 420. Algemeen 391
- 421. Vrijwillige doorhaling Benelux-inschrijving 392
- 422. Verstreken geldigheidsduur Benelux-inschrijving 392
- 423. Vrijwillige doorhaling internationaal depot 392
- 424. Verstreken geldigheidsduur internationaal depot 392
- 425. Afstand van bescherming internationaal depot in Benelux-gebied 392
- 426. Bescherming internationaal depot in land van oorsprong 393
- 427. Niet-normaal gebruik; algemeen 393
- 428. Niet-normaal gebruik; voorbeelden 396
- 429. Herstel verval 399
- 430. Geldige reden 400
- 431. Bewijslast niet-normaal gebruik 401
- 432. Verwording tot soortnaam 402
- 433. Gebruik leidt tot misleiding 404
- 434. Bevoegdheid en wijze van inroepen 405
- 435. Verval van het recht op een collectief merk 406

§ 10. Vermogensrechtelijke aspecten 406

- 436. Algemeen 406
- 437. Overgang 406
- 438. Schriftelijke vastlegging en inschrijving 407
- 439. Overdracht van niet-gedeponeerde merken 408
- 440. Alleen voor Benelux-gebied 408
- 441. Licentie 408
- 442. Beperkingen licentie 410
- 443. Rechten van de licentiehouders 410
- 444. Beslag 412
- 445. Pand 412

§ 11. Collectieve merken en certificeringsmerken 413

- 446. Algemeen 413
- 447. De regeling in het BVIE 413
- 448. Definitie collectieve merken en certificeringsmerken 414

449.	Onderscheidend vermogen collectieve merken	414
450.	Gemeenschappelijke kenmerken	415
451.	Reglement op gebruik en toezicht	415
452.	Vaststelling en wijziging van het reglement	416
453.	Handhaving van waarborgfunctie	416
454.	De houder	416
455.	Vorderingsrecht	417
456.	Schadevergoeding gebruikers	417
457.	Nietigheid	417
458.	Verval	418
459.	Licentie en overdracht	418
460.	Procedureregels	418
461.	Heropneming collectief merk	418
462.	Verbod gebruik vervallen collectief merk	418
§ 12.	Overgangsrecht warenmerken	419
463.	Algemeen	419
§ 13.	Dienstmerken	420
464.	Algemeen	420
§ 14.	Overgangs- en slotbepalingen Protocol 1992	420
465.	Algemeen	420
466.	Rangordebepaling oude depots	421
467.	Nietigheidsgronden in art. 4 lid 3 (oud) en 4 (oud)	421
468.	Normaal gebruik en herstel verval	421
§ 15.	Overgangsbepalingen Protocollen 2014 en 2017	422
468a.	Protocol 21 mei 2014	422
468b.	Protocol 16 december 2014	422
468c.	Protocol 11 december 2017	422
§ 15.	Unierecht	423
469.	Werkingsverdrag	423
§ 16.	Uniemark	424
470.	Algemeen	424
471.	Onderzoek en oppositie; verval en nietigheid	426
472.	Licentie	428
473.	Inbreuk	428
474.	Collectieve Uniemerken	428

- 475. Procedureregels 429
- 476. Internationale inschrijving 430
- 477. Wijziging Benelux-recht 430

§ 17. Verdragen 430

- A. Unieverdrag van Parijs 430*
- 478. Algemeen 430
- 479. Voorrangsrecht 431
- 480. Tentoonstellingsprioriteit 431
- 481. Telle quelle-beginsel 431
- 482. Agentenmerk 431
- 483. Algemeen bekende merken 432
- 484. Vlaggen, wapens, enz. 432
- 485. Collectieve merken 433
- 486. Overdracht 433
- 487. Niet gebruik 433
- B. TRIPs-Verdrag 433*
- 488. Algemeen 433
- C. Overeenkomst van Madrid 434*
- 489. Algemeen 434
- 490. Internationaal depot 435
- D. Protocol van Madrid 435*
- 491. Algemeen 435
- 492. Verschillen tussen OvM en protocol 436
- 493. Gelding OvM en protocol 436
- E. Classificatieverdragen 437*
- 494. Verdrag van Nice 437
- 495. Verdrag van Wenen 437
- F. Verdrag inzake het merkenrecht 437*
- 496. Algemeen 437
- G. Mensenrechtenverdragen 438*
- 497. EVRM, IVBPR en Handvest 438

HOOFDSTUK VII

Handelsnaamrecht

§ 1. Wetgeving 439

- 498. Algemeen 439

§ 2. Voorwerp van bescherming	440
499. Naam van een onderneming	440
500. Onderscheidend vermogen	441
§ 3. Ontstaan van het recht	442
501. Ontstaan van een handelsnaamrecht	442
502. Voeren van een handelsnaam	443
§ 4. Inhoud en omvang van het recht	447
A. <i>Verbod op verwarring</i>	447
503. Bescherming van de handelsnaam – art. 5 Hnw	447
504. Toestemming en rechtsverwerking	455
505. Handelsnaam en merk	456
506. Handelsnaam en domeinnaam	458
507. Handelsnaam in AdWords	460
B. <i>Verbod op misleiding</i>	461
508. Misleiding; algemeen	461
509. Misleiding omtrent de eigenaar – art. 3 Hnw	461
510. Misleiding omtrent de rechtsvorm – art. 4 Hnw	462
511. Misleiding omtrent de aard – art. 5b Hnw	463
§ 5. Handhaving	464
512. Civielrechtelijke handhaving	464
513. Strafrechtelijke handhaving	467
514. Aanvullende werking art. 6:162 BW	468
§ 6. Vermogensrechtelijke aspecten	469
515. Overdracht	469
516. Licentie	471
§ 7. Unierecht	471
517. Vrij verkeer van goederen	471
518. Mededingingsrecht	471
§ 8. Verdragen	471
519. Unieverdrag van Parijs	471
520. TRIPs-Verdrag	472

HOOFDSTUK VIII

Auteursrecht

§ 1. Algemeen 473

- 521. Definitie 473
- 522. Aard en rechtsgrond 473
- 523. Wetgeving 474

§ 2. Voorwerp van bescherming 475

- 524. Ontstaan 475
- 525. Werken 476
- 526. Art. 10 lid 1 onder 1 Aw, boeken, brochures, nieuwsbladen, tijdschriften en andere geschriften 484
- 527. Geschriftenbescherming 484
- 528. Art. 10 lid 1 onder 2 Aw, toneelwerken en dramatisch-muzikale werken 485
- 529. Art. 10 lid 1 onder 3 Aw, mondelinge voordrachten 485
- 530. Art. 10 lid 1 onder 4 Aw, choreografische werken en pantomimes 486
- 531. Art. 10 lid 1 onder 5 Aw, muziekwerken met of zonder woorden 486
- 532. Art. 10 lid 1 onder 6 Aw, teken-, schilder-, bouw- en beeldhouwwerken, lithografieën, graveer- en andere plaatwerken 486
- 533. Art. 10 lid 1 onder 7 Aw, aardrijkskundige kaarten 487
- 534. Art. 10 lid 1 onder 8 Aw, ontwerpen, schetsen en plastische werken, betrekkelijk tot de bouwkunde, de aardrijkskunde, de plaatsbeschrijving of andere wetenschappen 487
- 535. Art. 10 lid 1 onder 9 Aw, fotografische werken 487
- 536. Art. 10 lid 1 onder 10 Aw, filmwerken 488
- 537. Art. 10 lid 1 onder 11 Aw, werken van toegepaste kunst en tekeningen en modellen van nijverheid 488
- 538. Art. 10 lid 1 onder 12 Aw, computerprogramma's 488
- 539. Art. 10 lid 3 Aw, databanken 489
- 540. Art. 10 lid 1 slot Aw, ieder voortbrengsel op het gebied van letterkunde, wetenschap of kunst 490
- 541. Art. 10 lid 2 Aw, verveelvoudigingen in gewijzigde vorm 492
- 542. Verzamelwerken 492
- 543. Bescherming door auteursrecht naast andere beschermingsvormen 493

§ 3. Werken waarop geen auteursrecht ontstaat	494
544. Wetten, besluiten, verordeningen	494
§ 4. De rechthebbende	495
545. De maker	495
546. Maker onder leiding en toezicht	495
547. Ondeelbaar werk van meerdere makers	496
548. Gezamenlijk samengesteld werk	497
549. Bijzonder auteursrecht verzamelaar	497
550. Afzonderlijk werk tevoren openbaar gemaakt	498
551. Afzonderlijk werk niet tevoren openbaar gemaakt	498
552. Gewoon auteursrecht verzamelaar	499
553. Filmwerken	499
554. Fictieve makers	500
555. Werkgever	501
556. Rechtspersonen	502
557. Onderlinge verhouding art. 5-8 Aw	503
558. Openbaarmaker van een niet eerder uitgegeven werk	503
559. Art. 4 Aw bewijsvermoeden	503
560. Art. 3.28 BVIE bewijsvermoeden	504
§ 5. Vermogensrechtelijke aspecten	505
561. Overdracht en erfopvolging	505
562. Overdracht toekomstig auteursrecht	506
563. Overdracht en licentie	506
564. Auteurscontractenrecht	508
565. Beslag	515
566. Verpanding	515
567. Vruchtgebruik	516
568. Overdracht ten titel van beheer; muziekauteursrecht	516
§ 6. Inhoud van het recht	517
569. Regeling in de wet	517
A. <i>Verveelvoudiging</i>	518
570. Algemeen	518
571. Letterkundige werken	524
572. Wetenschappelijk werk	525
573. Muziekwerken	525
574. Beeldende kunst en bouwkunst	525
575. Bouwtekeningen	526

576.	Databanken	526
577.	Computerprogramma's	527
578.	Vastleggen op beeld- of geluidsdrager	528
B.	<i>Openbaarmaking</i>	528
579.	Algemeen	528
580.	Openbaar maken van een verveelvoudiging (art. 12 lid 1 onder 1 Aw)	535
581.	Volgrecht	537
582.	Verbreiding (art. 12 lid 1 onder 2 Aw)	538
583.	Verhuur en uitleen (art. 12 lid 1 onder 3 en lid 2-3, art. 12a, 15c-15g, 45h Aw)	539
584.	Voordracht, op- of uitvoering of voorstelling van een werk (art. 12 lid 1 onder 4 en lid 4-5 Aw)	540
585.	Radio- of televisie-uitzending en satellietuitzending (art. 12 lid 1 onder 5 en lid 6-7 Aw)	541
C.	<i>Persoonlijkheidsrechten</i>	543
586.	Definitie	543
587.	Naamsvermelding	544
588.	Wijziging van het werk	545
589.	Aantasting van het werk	545
590.	Wijziging van werk door auteur	547
591.	Dwingend recht	548
592.	Persoonlijkheidsrechten na overlijden	548
§ 7.	Beperkingen van het recht	548
593.	Open of gesloten systeem van beperkingen; fair use	548
594.	Driestappentoets	551
A.	<i>Uitingsvrijheid</i>	552
595.	Recht van overneming door de pers uit de pers	552
596.	Reportages	553
597.	Citaatrecht	554
598.	Parodie	556
599.	Gehandicapten	557
600.	Bouw- en kunstwerken	557
601.	De minimis	558
B.	<i>Onderwijs en wetenschap</i>	559
602.	Geen openbaarmaking	559
603.	Recht van overname	559
604.	Compilatiewerken	560
605.	Korte gedeelten; billijke vergoeding	560

<i>C. Eigen gebruik</i>	561
606. Verveelvoudigen voor privégebruik	561
607. Art. 16b Aw	561
608. Klein gedeelte	562
609. Beeldende kunst en bouwwerken	562
610. Art. 16c Aw, thuiskopieregeling	562
611. Art. 16c Aw, thuiskopievergoeding	563
612. Reprorecht	566
613. Reprobesluit	566
614. Hoofdlijnen van het Reprobesluit	567
615. Reprovergoeding	568
616. Vastlegging door omroepen voor eigen uitzendingen	568
617. Normaal gebruik van databank	569
618. Eigen gebruik muziek in kerk	569
<i>D. Bibliotheken, musea, onderwijsinstellingen en archieven</i>	570
619. Besloten netwerken van bibliotheken	570
620. Preserveringskopie	570
621. Verweesde werken	571
<i>E. Algemeen belang en gerechtelijke handhaving</i>	572
622. Dwanglicentie in algemeen belang	572
623. Openbare veiligheid en gerechtelijke handhaving	572
<i>F. Portretrecht</i>	573
624. Inleiding	573
625. Privacybelang	575
626. Exploitatiebescherming	577
627. Sancties	578

§ 8. Handhaving 578

628. Handhavingsrichtlijn	578
629. Civielrechtelijke handhaving, door wie?	579
630. Handhaving auteursrecht op anoniem of pseudoniem werk	579
631. Gemeenschappelijk auteursrecht	580
632. Recht op schadevergoeding van de maker	580
633. Kabeldoorgifte van omroepuitzendingen	580
634. Tegen wie kan de vordering worden ingesteld?	581
635. Aansprakelijkheid tussenpersonen	582
636. Rechtsvorderingen	584
637. Schadevergoeding en toerekening	586
638. Winstafdracht	587
639. Strafrechtelijke handhaving	588

§ 9. Beschermingsduur	589
640. Beginsel	589
641. Gemeenschappelijk auteursrecht	589
642. Anonieme werken en werken van rechtspersonen	589
643. In afleveringen verschijnende werken	590
644. Filmwerken	590
645. Internationaal recht	590
§ 10. Geldingsgebied	591
646. Art. 47 Aw	591
647. Uitgeven	592
§ 11. Unierecht	592
648. Harmonisatierichtlijnen	592
649. Vrij verkeer van goederen	593
650. Uitputting	594
651. Europees mededingingsrecht	595
§ 12. Berner Conventie	595
652. Algemeen	595
653. Toepassing	596
§ 13. Universele Auteursrecht Conventie	599
654. Verenigde Staten	599
655. Verhouding tot de BC	600
656. Bescherming	600
657. Formaliteiten	600
658. Beschermingsduur	601
659. Vertaalrecht	601
660. Openbaarmaking	601
§ 14. Overige verdragen	602
661. TRIPs-Verdrag	602
662. WIPO-Auteursrechtverdragen	602
663. Mensenrechtenverdragen	603

HOOFDSTUK IX

Naburige rechten

§ 1. Algemeen	605
664. Aard en rechtsgrond	605

665.	Verdragen	606
666.	Wetgeving	606
§ 2.	Voorwerp van bescherming	607
667.	Uitvoering	607
668.	Fonogram	609
669.	Omroepprogramma	610
670.	Eerste vastlegging van een film	610
§ 3.	Ontstaan van het recht	611
671.	Geen formaliteiten	611
§ 4.	De rechthebbende	611
672.	Uitvoerende kunstenaar	611
673.	Producent van een fonogram	612
674.	Omroeporganisatie	613
675.	Filmproducent	613
§ 5.	Inhoud van het recht	613
676.	Inhoud van het recht van de uitvoerende kunstenaar	613
677.	Persoonlijkheidsrechten uitvoerende kunstenaars	616
678.	Inhoud van het recht van de fonogrammenproducent	617
679.	Sound sampling	617
680.	Inhoud van het recht van de omroeporganisatie	618
681.	Inhoud van het recht van de filmproducent	619
682.	Aanvullende werking art. 6:162 BW	619
§ 6.	Beperkingen van het recht	619
683.	Algemeen	619
§ 7.	Beschermingsduur	620
684.	Algemeen	620
§ 8.	Uitoefening en handhaving	621
685.	Omzetting verbodsrecht in vergoedingsrecht	621
686.	Berekening van de billijke vergoeding	622
687.	Uitoefening naburig recht ensembles	623
688.	Gemeenschappelijk naburig recht van filmproducenten, omroeporganisaties en fonogrammenproducenten	624
689.	Uitoefening van kabel- en satellietrechten	624

- 690. Schadevergoeding en winstafracht, opeising, beslag, vernietiging en informatie 624
- 691. Tussenpersonen 624
- 692. Strafbepalingen 625

§ 9. Vermogensrechtelijke aspecten 625

- 693. Erfopvolging 625
- 694. Overdracht 625
- 695. Licentieverlening 626

§ 10. Internationale aspecten en overgangsrecht 627

- 696. Toepassingscriteria 627
- 697. Overgangsrecht 628
- 698. Vrij verkeer van goederen 628
- 699. Mededingingsrecht 628

HOOFDSTUK X

Databankenrecht

§ 1. Algemeen 629

- 700. Rechtsgrond 629
- 701. Wetgeving 629

§ 2. Voorwerp van bescherming 630

- 702. Databank 630
- 703. Verzameling 631
- 704. Werken, gegevens of andere elementen 631
- 705. Zelfstandige elementen 632
- 706. Afzonderlijk, met elektronische middelen of anderszins toegankelijk 633
- 707. Systematische of methodische ordening 634
- 708. Substantiële investering 635

§ 3. Databanken waarop geen databankrecht rust 638

- 709. Databanken van de overheid 638

§ 4. De rechthebbende 639

- 710. Producent 639
- 711. Europese producent 640

§ 5. Inhoud van het recht	640
712. Opvragen en hergebruiken	640
713. Opvragen	641
714. Hergebruiken	642
715. Substantieel deel	644
716. Herhaald systematisch opvragen van niet-substantiële delen	645
717. Uitputting	645
718. Omzeilen technische beschermingsmaatregelen	646
719. Verwijderen of wijzigen van elektronische informatie betreffende het beheer van rechten	647
720. Verhouding databankrecht tot auteursrechtelijke bescherming van (delen van) de databank	648
§ 6. Beperkingen van het recht	649
721. Positie rechtmatige gebruiker	649
722. Rechtmatige gebruiker	649
723. Aan het publiek ter beschikking gestelde databanken	651
724. Niet-substantiële delen	651
725. Beperking van de toestemming	652
726. Bescherming van het belang van de producent	652
727. Specifieke beperkingen van het recht	652
728. Privékopie van deel papieren databank	653
729. Onderwijs en wetenschap	653
730. Openbare veiligheid of administratieve of rechterlijke procedure	653
731. Uitlening door voor het publiek toegankelijke instellingen	654
§ 7. Handhaving	654
732. Handhaving	654
§ 8. Ontstaan en beschermingsduur	655
733. Ontstaan van het recht	655
734. Beschermingsduur	656
§ 9. Vermogensrechtelijke aspecten	656
735. Overdracht en beslag	656
§ 10. Unierecht	656
736. Vrij verkeer van goederen	656
737. Mededingingsrecht	656

§ 11. Verdragen 656

738. Unieverdrag van Parijs en TRIPs-Verdrag 656

HOOFDSTUK XI

Ongeoorloofde mededinging

§ 1. Begrip en wetgeving 657

739. Begrip 657
740. Art. 6:162 BW 658
741. Art. 6:193a-j BW, art. 6:194-6:196 BW en andere reclameregels 659
742. Andere wettelijke voorschriften 659
743. Correctie Langemeijer 660
744. Rubricering ongeoorloofde mededinging 661

§ 2. Parasiteren op de bedrijfsactiviteiten of -resultaten van een ander 662

745. Parasiteren 662
746. Navolging van (het uiterlijk van) producten 663
747. Navolging van merk en handelsnaam 672
748. Navolging van andere onderscheidingstekens of -middelen 672
749. Eenlijnsprestaties 673
750. Aanleunen bij bekende personen of instanties 676
751. Refererende reclame 677

§ 3. Oneerlijke handelspraktijken, misleidende reclame en vergelijkende reclame 677

752. Algemeen 677
753. Oneerlijke handelspraktijken 680
754. In strijd met de vereisten van professionele toewijding 682
755. Misleidende handelspraktijken: art. 6:193b lid 3.a jo. art. 6:193c-g BW 683
756. Agressieve handelspraktijken: art. 6:193b lid 3.b jo. art. 6:193h-i BW 686
757. Bijzondere procesregels 687
758. Misleidende reclame 689
759. a. De aard, samenstelling, hoeveelheid, hoedanigheid, eigenschappen of gebruiksmogelijkheden 693
760. b. De herkomst, de wijze of het tijdstip van vervaardigen 695
761. c. De omvang van de voorraad 698
762. d. De prijs of de wijze van berekenen daarvan 699

- 763. e. De aanbidding of het doel der aanbidding 699
- 764. f. Onderscheidingen 700
- 765. g. De voorwaarden, waaronder goederen worden geleverd of diensten worden verricht of de betaling plaatsvindt 701
- 766. h. De omvang, inhoud en tijdsduur der garantie 701
- 767. i. De identiteit, hoedanigheden, bekwaamheid of bevoegdheid van degene door wie, onder wiens leiding of toezicht of met wiens medewerking de goederen zijn of worden vervaardigd of aangeboden of de diensten worden verricht 701
- 768. Vergelijkende reclame 703
- 769. a. De vergelijking mag niet misleidend zijn 707
- 770. b. De vergelijking moet dezelfde soort producten of diensten vergelijken 708
- 771. c. De vergelijking moet op objectieve wijze een of meer wezenlijke, relevante, controleerbare en representatieve kenmerken van de goederen of diensten vergelijken 709
- 772. d. De vergelijking mag geen verwarring veroorzaken (onder handelaren) 711
- 773. e. De vergelijking mag niet onnodig denigrerend zijn 714
- 774. f. De vergelijking heeft voor producten met een benaming van oorsprong in elk geval betrekking op producten met dezelfde benaming 716
- 775. g. De vergelijking mag geen oneerlijk voordeel opleveren ten gevolge van de bekendheid van een merk, handelsnaam of andere onderscheidende kenmerken van een concurrent 716
- 776. h. De vergelijking stelt niet goederen of diensten voor als een imitatie of namaak van goederen of diensten met een merk of handelsnaam 719
- 777. Speciale aanbiedingen 720
- 778. Bijzondere procesregels 720
- 779. Nederlandse Reclame Code 723
- 780. Geneesmiddelenreclame gericht op beroepsbeoefenaren 726
- 781. Publieksreclame voor geneesmiddelen en gezondheidsproducten 731
- 782. Waarschuwingen 734

§ 4. Belemmering van de zaken van de concurrent 735

- 783. Boycot 735

§ 5. Afhandig maken van bedrijfsgeheimen, opdrachten, personeel van de concurrent 736

- 784. Bedrijfsgeheimen 736

785. Opdrachten 744

786. Personeel 744

§ 6. Verstoren van verkooporganisatie 745

787. Algemeen 745

788. Prijsbederf, verstoren verkooporganisatie 745

789. Verwijderen van controlekenmerken en merken 747

790. Dumping 748

§ 7. Unierecht 748

791. Vrij verkeer van goederen en harmonisatierichtlijnen 748

792. Verkoopmodaliteiten 749

793. Rechtvaardigingsgronden: art. 36 VWEU en dwingende redenen van algemeen belang 751

§ 8. Verdragen 752

794. Unieverdrag van Parijs 752

795. TRIPs-Verdrag 753

796. Mensenrechtenverdragen 753

HOOFDSTUK XII

Handhaving

§ 1. Algemeen 755

797. Algemeen 755

798. Civielrechtelijke en strafrechtelijke handhaving 756

799. Ex parte procedure 758

800. Onrechtmatige handhaving IE-rechten en tenuitvoerlegging beslissingen 760

§ 2. Vorderingen 760

801. Verbod 760

802. Verklaring voor recht 761

803. Dwangsom en lijfswang 762

804. Informatie met betrekking tot de inbreuk 762

805. Overige nevenvorderingen 764

806. Tussenpersonen 767

807. Extraterritoriale werking verbod en nevenvorderingen; rechtsmacht 769

808. Extraterritoriale werking verbod en nevenvorderingen; bevoegdheid 771

- § 3. **Beslag en exhibitieplicht** 776
 - 809. Beslag op inbreukmakende goederen en IE-rechten 776
 - 810. Bewijs- en beschrijvend beslag; monsterneming 776
 - 811. Verplichte bodemprocedure; ten onrechte getroffen maatregelen 779
 - 812. Exhibitieplicht 780
- § 4. **Schadevergoeding en proceskosten** 781
 - 813. Schadevergoeding 781
 - 814. Winstafdracht 782
 - 815. Rekening en verantwoording 784
 - 816. Proceskostenveroordeling 784
- § 5. **Varia** 789
 - 817. Uitvoerbaarverklaring bij voorraad 789
 - 818. Bewijs 789
- § 6. **Anti-piraterijverordening** 789
 - 819. Anti-piraterijverordening 789

HOOFDSTUK XIII

Het Mededingingsrecht

- § 1. **Inleiding** 793
 - 820. Intellectueel eigendomsrecht en mededingingsrecht 793
 - 821. Gedragstoezicht en concentratietoezicht 793
- § 2. **Horizontale onderwerpen** 794
 - 822. Verhouding tussen mededingingsrecht en IE-recht: bestaan en uitoefening 794
 - 823. De marktafbakening 794
 - 824. Het ondernemingsbegrip 795
- § 2. **Het verbod op mededingingsbeperkende afspraken** 795
 - A. *Algemeen* 795
 - 825. Algemeen 795
 - 826. Het efficiency- of lid 3-verweer 796
 - 827. Horizontale en verticale beperkingen 797
 - 828. Intragroep afspraken 797
 - 829. De Minimis-afspraken 797

INHOUDSOPGAVE

830.	Beperking naar strekking en gevolg	798
831.	Economische en juridische context	798
832.	Inherente beperkingen	799
833.	De Groepsvrijstellingsverordeningen van de Europese Commissie	799
B.	<i>Verticale overeenkomsten</i>	800
834.	Agentuurovereenkomsten	800
835.	Toeleveringsovereenkomsten	801
836.	De GVVVo VO	802
837.	Verticale prijsbinding	802
838.	Exclusieve distributie	803
839.	Selectieve distributie – algemeen	803
840.	Selectieve distributie – lid 1-analyse	804
841.	Selectieve distributie – lid 3-analyse	805
842.	Exclusieve afname	806
843.	Exclusieve levering	807
C.	<i>Overeenkomsten inzake technologieoverdracht</i>	807
844.	De GVVVo TO	807
§ 3.	Het verbod op misbruik van machtspositie	808
845.	Algemeen	808
846.	De machtspositie	808
847.	Het misbruikbegrip	809
848.	De licentieweigering	809
849.	De leveringsweigering bij standard essential patents	812
	Trefwoordenregister	815

LIJST VAN AFKORTINGEN

AA	Ars Aequi
A-G	advocaat-generaal
Agr.r.	Tijdschrift Agrarisch Recht
AMI	Informatierecht AMI. Tijdschrift voor auteurs-media- en informatierecht (voortzetting van AMR)
AMR	Auteursrecht. Tijdschrift voor auteurs- en mediarecht
ARl	Auteursrechtrichtlijn
AvB	Afdeling van Beroep
Aw	Auteurswet
BBIE	Benelux Bureau voor de Intellectuele Eigendom
BBTM	Benelux-Bureau voor Tekeningen of Modellen
BC	Berner Conventie
bekr.	bekrachtigd
BenGH	Benelux-Gerechtshof
BGH	Bundesgerichtshof
BIE	Bijblad bij de Industriële Eigendom, thans Berichten Industriële Eigendom
bm	beeldmerk
BMB	Benelux-Merkenbureau
BMM bull.	BMM Bulletin. Kwartaalblad Beneluxvereniging van merken- en modellenrecht
BMR	Benelux Merken Register
BMW	Eenvormige Beneluxwet op de Merken
BR	Bouwrecht
BTMV	Benelux-Verdrag inzake Tekeningen of Modellen
BTMW	Eenvormige Beneluxwet inzake Tekeningen of Modellen
Bundel	Bundel uitspraken van de Reclame Code Commissie en het College van Beroep
BVIE	Benelux Verdrag inzake de Intellectuele Eigendom
BW	Burgerlijk Wetboek
CGR	Code Geneesmiddelenreclame
CR	Computerrecht
CvB	College van Beroep
diss.	dissertatie
Dw	Databankenwet
EER	Europese Economische Ruimte
EEX-Vo	Verordening (EU) nr. 1215/2012 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (herschikking)

AFKORTINGEN

EHRM	Europees Hof voor de rechten van de mens
EIPR	European Intellectual Property Review
EOB	Europees Octrooibureau
EOV	Verdrag inzake de verlening van Europese octrooien (Europees Octrooiverdrag)
ETMR	European Trademark Reports
EUIPO	European Intellectual Property Office
EVEX	Verdrag betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (Lugano 1988, parallelverdrag van het EEX)
EVRM	Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden
FID	Tijdschrift Financiering, Zekerheden en Insolventiepraktijk
Fw	Faillissementswet
GModVo	Gemeenschapsmodellenverordening
GOV	Verdrag betreffende het Europese octrooi voor de gemeenschappelijke markt, Gemeenschapsoctrooiverdrag
GRUR (Int)	Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht (Internationaler Teil)
GvEA	Gerecht van de Europese Unie (vanaf 1 december 2009; voorheen Gerecht van Eerste Aanleg van de Europese Gemeenschappen)
GVVo	Groepsvrijstellingsverordening van de Europese Commissie
GVVo O&O	GVVo (EU) Nr. 1217/2010 inzake onderzoek en ontwikkeling
GVVo SO	GVVo (EU) Nr. 1218/2010 inzake specialisatieovereenkomsten
GVVo TO	GVVo (EU) Nr. 316/2014 inzake technologieoverdracht
GVVo VO	GVVo (EU) Nr. 330/2010 inzake verticale overeenkomsten
GW	Geneesmiddelenwet
Hnw	Handelsnaamwet
HHR	Handhavingsrichtlijn
HR	Hoge Raad
HvB	Hof van Beroep
HvC	Hof van Cassatie
HvJ EG	Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen (tot 30 november 2009)
HvJ EU	Hof van Justitie van de Europese Unie (vanaf 1 december 2009)
HvJ Ned. Ant.	Hof van Justitie van de Nederlandse Antillen
IE	Intellectuele Eigendom
IEF	De verwijzing naar de rechtspraak van www.ie-forum.nl
IEPT	De verwijzing naar de rechtspraak van www.boek9.nl
IER	Intellectuele Eigendom & Reclamerecht
inaug. rede	inaugurele rede
Ing.-Cons.	Revue de Droit Intellectuel - L'Ingénieur-Conseil
I.R.D.I.	Intellectuele Rechten Droits Intellectuels

IVBPR	Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten
i.w.tr.	inwerkingtreding
JAR	Jurisprudentie Arbeidsrecht
Jur.	Jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Unie
KAG	Keuringsraad Aanprijzing Gezondheidsproducten
KB	koninklijk besluit
Kamerstukken I/II	Kamerstukken Eerste/Tweede Kamer
KG	Kort Geding
KOAG	Keuringsraad Openlijke Aanprijzing Geregistreerde Geneesmiddelen
Ktg.	Kantongerecht
L.G.	Landgericht
MarkenR	Markenrecht
Mf	Mediaforum
ModRi	Gemeenschapsmodellen Richtlijn
m.nt.	met noot
MvA	memorie van antwoord
MvT	memorie van toelichting
Mw	Mededingingswet
NJ	Nederlandse Jurisprudentie
NJB	Nederlands Juristenblad
NJF	Nederlandse Jurisprudentie Feitenrechtspraak
NRC	Nederlandse Reclame Code
NTER	Nederlands Tijdschrift voor Europees Recht
OD	Oppositie Divisie van het EOB
OHIM	Bureau voor Harmonisatie binnen de Interne Markt (merken, tekeningen en modellen)
OJ EPO	Official Journal European Patent Office
OM	Openbaar Ministerie
OR	Octrooiraad
O.Regl.	Octrooireglement
OvG	Overeenkomst van 's-Gravenhage
OvM	Overeenkomst van Madrid betreffende de internationale inschrijving van fabrieks- of handelsmerken
Pb	Publicatieblad van de Raad voor het Kwekersrecht
PbEU C/L	Publicatieblad EU (C- of L-serie) (voor 2002 was dit het Publicatieblad EG)
PCT	Patent Cooperation Treaty/Verdrag tot samenwerking inzake octrooien
Pres.	President
Prg.	De Praktijkgids
Rb.	Arrondissementsrechtbank
RB	De verwijzing naar de rechtspraak van www.reclameboek.nl

AFKORTINGEN

RbG	Reclamebesluit Geneesmiddelen
Rb. Kooph.	Rechtbank van Koophandel
RCC	Reclame Code Commissie
RGa	Raad voor de Geneesmiddelenaanprijzing
RI.	Richtlijn
r.o.	rechtsoverweging
ROW 1910	Rijksoctrooiwet 1910
ROW (1995)	Rijksoctrooiwet 1995
RPC	Reports of Patent Cases
RR	Reclame Raad
Rv	Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering
RvdW	Rechtspraak van de Week
RvhK	Raad voor het Kwekersrecht
SCPA	Semiconductor Chip Protection Act
SEW	SEW. Tijdschrift voor Europees en economisch recht
Sr	Wetboek van Strafrecht
Stb.	Staatsblad
Stcrt.	Staatscourant
TKB	Technische Kamer van Beroep van het EOB
Trb.	Tractatenblad
T.Regl.	Toepassingsreglement
TRIPs-Verdrag	Agreement on Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights/Verdrag inzake handelsaspecten van de intellectuele eigendom
TvC	Tijdschrift voor Consumentenrecht
TvI	Tijdschrift voor Insolventierecht
TVVS	Maandblad voor Ondernemingsrecht en rechtspersonen
Tw	Topografiewet
UAC	Universele Auteursrecht Conventie
UMeVo	Uniemerkenverordening
UPOV-Verdrag/	
UPOV 1991	Verdrag tot bescherming van kweekproducten
U.Regl.	Uitvoeringsreglement
UvP	Unieverdrag van Parijs tot bescherming van de industriële eigendom
vern.	Vernietigd
VLN	Richtlijn betreffende het verhuurrecht, het uitleenrecht en bepaalde naburige rechten op het gebied van de intellectuele eigendom
VWEU	Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie
Vo.	verordening
Vo 1/2003	Verordening (EG) Nr. 1/2003 betreffende de uitvoering van de mededingingsregels van de artikelen 81 en 82 van het Verdrag
Vz.	Voorzitter

Afkortingen

Vzr.	Voorzieningenrechter
W	Weekblad van het Recht
WED	Wet Economische Delicten
Werkingsverdrag	Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie
WIPO	World Intellectual Property Organization/Wereldorganisatie voor de Intellectuele Eigendom
wm	woordmerk
WNR	Wet op de naburige rechten
WoK	Wet op de Kansspelen
WPNR	Weekblad voor privaatrecht, notariaat en registratie
WPPT	WIPO Performances and Phonograms Treaty
WTO	World Trade Organisation/Wereld Handels Organisatie
WvK	Wetboek van Koophandel
ZPW	Zaaizaad- en Plantgoedwet

VERKORT AANGEHAALDE LITERATUUR

Arkenbout 1991

E.J. Arkenbout, *Handelsnamen en merken* (diss. Nijmegen), Zwolle 1991.

Arkenbout & Klos 1994

E.J. Arkenbout & S.A. Klos, 'Multi media in auteursrechtelijk perspectief', in: *Financiering en aansprakelijkheid* (red. S.C.J.J. Kortmann e.a.), Zwolle 1994, p. 378.

Van Bael & Bellis 2010

I. Van Bael & J.-F. Bellis (red.), *Competition Law of the European Community*, Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International 2010, vijfde druk.

Bakels 2012

R.B. Bakels, *The Technology Criterion in Patent Law*, Nijmegen 2012.

De Beaufort 1932

H.L. de Beaufort, *Auteursrecht*, Zwolle 1932.

Benkard 2012

G. Benkard, *Europäisches Patentübereinkommen: EPÜ*, 2e druk, München 2012.

Benyamini 1993

A. Benyamini, *Patent infringement in the European Community*, diss. München 1993.

Van den Berg 2007

H. van den Berg, *Marktonderzoek in de rechtszaal*, Amsterdam 2007.

Bertrams 1998

H.M.E. Bertrams, *Equivalentie in het octrooirecht. Een vergelijkend onderzoek naar equivalentie in Nederland, Duitsland en de VS* (diss. Utrecht), Deventer 1998.

Beunen 2007

A. Beunen, *Protection for databases The European Database Directive and its effects in the Netherlands, France and the United Kingdom* (diss. Nijmegen), Wolf Legal Publishers: Nijmegen 2007.

Bogaart 1960

E. Bogaart, *Titelbescherming* (diss. Amsterdam), Amsterdam 1960.

LITERATUUR

Braun 2004

A. Braun, *Précis des marques de produits et de service*, Brussel 2004.

Braun – Evrard 1975

A. Braun & J.-J. Evrard, *Droit des dessins et modèles au Benelux*, Brussel 1975.

Bremer-bundel 1998

Intellectuele eigenaardigheden. Opstellen aangeboden aan Theo R. Bremer, Deventer 1998.

Busse 2013

R. Busse & A. Keukenschrijver, *Patentgesetz*, 7e druk, Berlijn 2013.

C.I.P.A. 2016

Chartered Institute of Patent Attorneys (C.I.P.A.), *CIPA Guide to the Patents Acts*, 7e druk, Londen.

Cohen Jehoram 2008

T. Cohen Jehoram, C.J.J.C. van Nispen & J.L.R.A. Huydecoper, *Industriële Eigendom, Deel 2 Merkenrecht*, Deventer 2008.

Cohen Jehoram-bundel 1998

J.J.C. Kabel & G.J.H.M. Mom (red.), *Essays in honour of Herman Cohen Jehoram*, Den Haag, Londen, Boston 1998.

Croon 1964

C. Croon, *De rechtspositie van de ontwerper, de maker en de uitvinder in dienstbetrekking* (inaug. rede Utrecht), Zwolle 1964.

Deurvorst 1991

T.E. Deurvorst, *Schadevergoeding en winstafdracht bij inbreuk op intellectuele eigendomsrechten* (diss.), Lelystad 1991.

Deurvorst 1994

T.E. Deurvorst, *Schadevergoeding, voldoening van een redelijke gebruiksvergoeding en winstafdracht bij inbreuk op intellectuele eigendomsrechten*, Deventer 1994.

Drion, OD

H. Drion, *Onrechtmatige daad*, deel VI, *Onrechtmatige daad in het sociaal-economisch verkeer*, door S.K. Martens, Deventer z.j. (losbl. uitg.).

Van Engelen 1994

Th.C.J.A. van Engelen, *Prestatiebescherming en ongeschreven intellectuele eigendomsrechten* (diss. Maastricht), Zwolle 1994.

Van Engelen 2017

Th.C.J.A. van Engelen, IE-Beginselen, Utrecht: Uitgeverij Boek 9 2017.

Erudita Ignorantia 1992

Erudita Ignorantia. Vijftien opstellen bij het vijftiende lustrum van Societas Iuridica Grotius en de vierhonderdentiende geboortedag van Grotius, Arnhem 1992.

Evrard – Péters 1996

J.J. Evrard & Ph. Péters, *La défense de la marque dans le Benelux. Marque Benelux et marque communautaire*, Bruxelles 1996.

Frensel 1988

G. Frensel, *Chipsbescherming*, Zwolle 1988.

Gaster 1999

J.L. Gaster, *Der Rechtsschutz von Datenbanken, Kommentar zur Richtlinie 96/9/EG mit Erläuterungen zur Umsetzung in das deutsche und österreichische Recht*, Köln, Berlin, Bonn, München 1999.

Geerts – Vollebregt 2009

P.G.F.A. Geerts & E.R. Vollebregt, *Oneerlijke handelspraktijken, misleidende reclame en vergelijkende reclame*, Deventer 2009.

Gerbrandy 1988

S. Gerbrandy, *Kort commentaar op de Auteurswet 1912*, Arnhem 1988.

Gerbrandy 1992

S. Gerbrandy, *Auteursrecht in de steigers*, Arnhem 1992.

Gerbrandy-bundel 1991

Qui bene distinguit, bene docet. Privaatrechtelijke opstellen aangeboden aan S. Gerbrandy, Arnhem 1991.

Gielen 1983

Ch. Gielen, *Kwekersrecht*, Zwolle 1983.

Gielen – Wichers Hoeth 1992

Ch. Gielen & L. Wichers Hoeth, *Merkenrecht*, Zwolle 1992.

Gielen 1999

Ch. Gielen, *Bescherming van bedrijfsgeheimen*, Preadvies Vereniging voor Handelsrecht, Deventer 1999

LITERATUUR

Gielen-bundel 2015

A.M.E. Verschuur, P.G.F.A. Geerts en R.C.K. van Oerle (red.), *gIElen, een bekend begrip*, Deventer 2015.

Gotzen 1969

M. Gotzen, *Van Belgisch naar Benelux merkenrecht*, Brussel, Zwolle 1969.

Grosheide 1986

F.W. Grosheide, *Auteursrecht op maat, beschouwingen over de grondslag van het auteursrecht in een rechtspolitieke context* (diss. Utrecht), Deventer 1986.

Haardt-bundel 1983

Een goede procesorde. Opstellen aangeboden aan Mr. W.L. Haardt, Deventer 1983.

Haeck 1998

J.F. Haeck, *Idee en programmaformule in het auteursrecht*, Deventer 1998.

Hijmans van den Bergh-bundel 1971

Met eerbiedigende werking. Opstellen aangeboden aan Prof. mr. L.Ĵ. Hijmans van den Bergh, Deventer 1971.

Holzhauer 2005

Hoofdstukken handelsrecht, deel III, R.W. Holzhauser, Intellectuele eigendom en ongeoorloofde mededinging, p. 895 e.v., Deventer 2005.

Holzhauer 2005

R.W. Holzhauser, *Inleiding intellectuele rechten*, Den Haag 2005.

Hoofdstukken informatierecht 1991

F. de Graaf & J.M.A. Berkvens, *Hoofdstukken Informatierecht*, Alphen aan den Rijn 1991.

Hoyng 1988

W.A. Hoyng, *Repareren in het octrooirecht* (diss. Tilburg), 1988.

Hugenholtz 1989

P.B. Hugenholtz, *Auteursrecht op informatie* (diss. Amsterdam), Deventer 1989.

Huydecoper 2016

J.L.R.A. Huydecoper, P.A.C.E. van der Kooij, C.J.J.C. van Nispen & T. Cohen Jehoram, *Industriële eigendom, Deel I Bescherming van technische innovatie*, Deventer, 2016.

L

IEC

J.J. Brinkhof, F.W. Grosheide & J.H. Spoor (red.), *Intellectuele eigendom, artikelsgewijs commentaar*, (losbl.) 's-Gravenhage.

Van Innis 1997

Th. van Innis, *Les signes distinctifs*, Bruxelles 1997.

Jonge Balie Congresbundel 1990

Recht in de kijker. Het recht en de media, Jonge Balie Congresbundel 1990, Zwolle 1990.

Komen – Verkade 1970

A. Komen & D.W.F. Verkade, *Compendium van het auteursrecht*, Deventer 1970.

Van der Kooij 1990

P.A.C.E. van der Kooij, *Kwekersrecht in ontwikkeling* (diss. Leiden), Zwolle 1990.

Van der Kooij 1997

P.A.C.E. van der Kooij, *Introduction to the EC Regulation on Plant Variety Protection*, 1997.

Van der Kooij en Mulder 2013

P.A.C.E. van der Kooij & S.J.A. Mulder, *Hoofdzaken intellectuele eigendom*, Deventer 2013.

Van der Korst 2007

P.J. van der Korst, *Bedrijfsgeheimen en transparantieplichten* (diss. Nijmegen), Deventer 2007.

Krasser 2016

R. Krasser, *Patentrecht*, 10e druk, München 2016.

Lenselink 2005

B.J. Lenselink, *De verlening van exploitatiebevoegdheden in het auteursrecht* (diss. Utrecht), Den Haag 2005.

Van Lingen

N. van Lingen, *Auteursrecht in hoofdlijnen*, Groningen Houten: Wolters Noordhoff 2007.

Van Manen 1994

J.C.H. van Manen, *Televisieformats en -ideeën naar Nederlands recht*, Amsterdam 1994.

LITERATUUR

Meulenbroek 1974

B.A. Meulenbroek, *Het collectieve merk onder de Benelux-merkenwet* (diss. Rotterdam), Deventer 1974.

Merges 2011

R.P. Merges, *Justifying Intellectual Property*, Harvard University Press 2011.

Naar behoren 1982

Naar behoren. Doorwerking van maatschappelijke behoorlijkheid in het recht en verschuiving in opvattingen omtrent juridisch behoren, Jubileumbundel van het Juridisch Gezelschap Amsterdam, Zwolle 1982.

Van Nieuwenhoven Helbach 1966

E.A. van Nieuwenhoven Helbach, *Triptiek van beschermingsomvang. Beschouwingen over enkele aspecten van de bepalingen der beschermingsomvang van rechten van intellectuele eigendom* (inaug. rede) Utrecht, Zwolle 1966.

Van Nispen, OD

C.J.J.C. van Nispen, *Onrechtmatige daad*, IV Ongeoorloofde mededinging (losbl.) Deventer.

Van Nispen 1978

C.J.J.C. van Nispen, *Het rechterlijk verbod en bevel* (diss. Leiden), Deventer 1978.

Van Nispen 2012

C.J.J.C. van Nispen, J.L.R.A. Huydecoper & T. Cohen Jehoram, *Industriële Eigendom, Deel 3 Vormen, namen en reclame*, Deventer 2012.

Pieroen 1988

A.P. Pieroen, *Beschermingsomvang van octrooien in Nederland, Duitsland en Engeland, Van nationaal naar Europees recht* (diss. Leiden), Deventer 1988.

Pinckaers 1996

J.C.S. Pinckaers, *From privacy towards a new intellectual property right in persona. The right of publicity (United States) and portrait law (Netherlands) balanced with freedom of speech and free trade principles* (diss. Amsterdam), The Hague, London, Boston 1996.

Ponet 1998

B. Ponet, *De bescherming van benamingen van oorsprong, geografische aanduidingen en herkomstaanduidingen: een juridische analyse naar Belgisch, Frans, Nederlands, Europees en internationaal recht*, Antwerpen 1998.

Quaadvlieg 1987

A.A. Quaadvlieg, *Auteursrecht op techniek. De auteursrechtelijke bescherming van het technisch aspect van industriële vormgeving en computerprogrammatuur* (diss. Nijmegen), Zwolle 1987.

Quaadvlieg 1992

A.A. Quaadvlieg, *Auteur en aantasting, werk en waardigheid; de relativiteit van het auteursrechtelijke droit au respect* (inaug. rede Nijmegen), Zwolle 1992.

Ricketson/Ginsburg – II 2006

S. Ricketson/J.C. Ginsburg, *International Copyright and Neighbouring rights. The Berne Convention and Beyond*, Vol. II, Oxford University Press 2006.

Rijlaarsdam 2005

A. Rijlaarsdam, *Octrooi en dienstbetrekking*, diss. TU Delft, VSSD 2005.

Schoordijk 1991

H.C.F. Schoordijk, *Rechtsverwerking* (afscheidsrede Tilburg), Deventer 1991.

Schoordijk-bundel 1991

In het nu wat worden zal. Opstellen aangeboden aan prof. mr. H.C.F. Schoordijk ter gelegenheid van zijn afscheid als hoogleraar aan de Katholieke Universiteit Brabant, Deventer 1991.

Schricker 2006

G. Schricker, *Urheberrecht*, München: Beck 2006.

Schuijt en Visser 2003

G. Schuijt & D. Visser, *Portretrecht voor iedereen*, Amsterdam 2003.

Senftleben 2004

M. Senftleben, *Copyright, limitations and the three-step test* (diss. UvA), Kluwer Law International 2004.

Singer/Stauder 2016

D. Stauder, S. Luginbühl, R. Singer & M. Singer, *Europäisches Patentübereinkommen*, Kommentar, 7e druk, Köln 2016.

Spoor 1976

J.H. Spoor, *Scripta manent, De reproductie in het auteursrecht* (diss. Utrecht), Groningen 1976.

LITERATUUR

Spoor 1990

J.H. Spoor, *De gestage groei van merk, werk en uitvinding* (inaug. rede Amsterdam), Zwolle 1990.

Spoor-bundel 2007

D.J.G. Visser & D.W.F. Verkade (red.), *Een eigen oorspronkelijk karakter. Opstellen aangeboden aan prof. mr. Jaap H. Spoor*, De Lex: Amsterdam 2007.

Spoor/Verkade/Visser 2005

J.H. Spoor, D.W.F. Verkade & D.J.G. Visser, *Auteursrecht*, Deventer: Kluwer 2005.

Stek 1991

J.H. Stek, *Octrooirecht en transgene dieren*, Deventer 1991.

Stobbs 2016

G.A. Stobbs, *Software patents worldwide*, Deventer 2016.

Telders 1946

B.M. Telders, *Nederlandsch Octrooirecht: handboek voor de praktijk*, 2e druk, 's-Gravenhage 1946.

Terrell 2016

Richard Miller, QC, Guy Burkill, QC, His Honour Judge Birss, QC, & Douglas Campbell, *Terrell on the Law of Patents*, 18e druk, Londen 2016.

T&C IE 2016

D.J.G. Visser & P.G.F.A. Geerts (red.), *Tekst & Commentaar Intellectuele Eigendom*, Deventer 2016.

Vanhees 2006

H. Vanhees, *Het Beneluxmodel*, Brussel 2006.

Verkade 1985

D.W.F. Verkade, *Bescherming van het uiterlijk van producten*, Deventer 1985.

Verkade 1986

D.W.F. Verkade, *Ongeoorloofde mededinging*, Zwolle 1986.

Verkade 1990

D.W.F. Verkade, *Intellectuele eigendom, mededinging en informatievrijheid* (inaug. rede Leiden), Deventer 1990.

Verkade 1992

D.W.F. Verkade, *Misleidende reclame*, Monografieën NBW, nr. B49, Deventer 1992.

Verkade 2016

D.W.F. Verkade, *Oneerlijke handelspraktijken jegens consumenten*, Monografieën NBW, nr. B49a, Deventer 2016.

Verkade 2011-1

D.W.F. Verkade, *Ongeoorloofde mededinging, marktmacht en marktomstandigheden* (in-aug. rede Amsterdam), Amsterdam 2011.

Verkade 2011-2

D.W.F. Verkade, *Misleidende (B2B) reclame en vergelijkende reclame*, Monografieën NBW, nr. 49b, Deventer 2011.

Verkade – Visser 1993

D.W.F. Verkade & D.J.G. Visser, *Parlementaire geschiedenis van de Wet op de naburige rechten*, Delft 1993.

Verkade – Visser 1999

D.W.F. Verkade & D.J.G. Visser, *Inleiding en parlementaire geschiedenis Databankenwet*, Den Haag 1999.

Visser 1999

D.J.G. Visser, *Naburige rechten. Van uitvoerende kunstenaars, fonogrammenproducenten, filmproducenten en omroeporganisaties*, Deventer 1999.

Visser 2004

D.J.G. Visser, *Het ABC van iedere IE-inbreuk*, Den Haag: Boom Juridische Uitgevers 2004 (rede).

Visser 2009

D.J.G. Visser (red.), *Commercieel Portretrecht, 30 jaar 't schaep met de 5 pooten*, deLex: Amstelveen 2009.

De Vrey 2006

R.W. de Vrey, *Towards a European Unfair Competition Law: a Clash between Legal Families* (diss. Utrecht), Leiden/Boston 2006.

Vroom-Cramer 2002

B.M. Vroom-Cramer, *Juridische aspecten van geografische aanduidingen*, Deventer 2002.

LITERATUUR

Wentink 1995

B.C. Wentink, *De licentie in het vermogensrecht*, Zwolle 1995.

Wichers Hoeth 1990

Noten bij noten. Ter herinnering aan Mr. L. Wichers Hoeth, Zwolle 1990.

Wintjes 1997

J.E. Wintjes, *De rechtspositie van de producer. Intellectuele eigendomsbescherming voor de geluidsregisseur anno 1997 of toekomstmuziek?*, Den Haag 1997.

Würtenberger 2015

G. Würtenberger, P. van der Kooij, B. Kiewiet & M. Ekvad, *European Union Plant Variety Protection*, Oxford 2015.

HOOFDSTUK I

INTELLECTUEEL EIGENDOMSRECHT

§ 1. Algemeen

1. Begrippen

Onder de term ‘intellectueel eigendomsrecht’ vat dit boek de verschillende onderwerpen samen die volgens de juridische traditie van de meeste landen, en ook ingevolge bepalingen van internationaal recht, bij elkaar horen. Deze samenhang laat zich verdedigen, omdat de onderwerpen bepaalde, hierna te noemen trekken gemeen hebben.

De term ‘intellectuele eigendom’ in deze ruime betekenis heeft niet altijd bestaan. Lange tijd werd hieronder voornamelijk het auteursrecht verstaan, terwijl octrooirecht, merkenrecht, handelsnaamrecht, kwekersrecht en modellenrecht geacht werden tot het ‘industriële eigendomsrecht’ te behoren. Sinds de oprichting in 1976 van de Wereldorganisatie voor de Intellectuele Eigendom (WIPO) is men de term ‘intellectuele eigendom’ echter gaan gebruiken als overkoepelend begrip voor alle hiervoor genoemde rechten. Zo ook in het hierna te bespreken TRIPs-Verdrag (zie nr. 7); zie met name art. 2 lid 2.

2. Industrieel eigendomsrecht

Het industriële eigendomsrecht regelt een aantal belangen van het bedrijfsleven. Het moderne bedrijfsleven vindt in het stelsel van het huidige burgerlijk recht, dat nog steeds een afspiegeling is van dat van de Romeinen, niet voor al zijn belangen voldoende bescherming. Ten dele is de ontbrekende bescherming aangevuld door het stelsel van het op een later tijdstip tot ontwikkeling gekomen handelsrecht. Verdere bescherming is verkregen door de onderwerpen die zoals gezegd tot het industriële eigendomsrecht worden gerekend. Deze onderwerpen hebben gemeen dat zij op het gebied van de concurrentiestrijd liggen. Op dit gebied – waar het voordeel van de een zo vaak het nadeel voor de ander betekent, waar het in het algemeen geoorloofd is elkaar nadeel toe te brengen en zelfs elkaar van de markt te verdrijven – wil het industriële eigendomsrecht enige orde scheppen, het geoorloofde in deze strijd afbaken tegenover het ongeoorloofde.

De onderwerpen betreffen voorts hoofdzakelijk voortbrengselen van de menselijke geest, zoals uitvindingen, creaties of onderscheidingstekens, die men niet alleen in het belang van de betrokkenen, maar ook in het algemeen belang wil beschermen tegen ongeautoriseerde exploitatie door derden. Het algemeen belang is in zoverre ook bij het octrooirecht en kwekersrecht en soms ook bij het auteursrecht betrokken, dat als gevolg van de verleende bescherming de technologische ontwikkeling wordt gestimuleerd.

Maar waarom wordt hier gesproken van eigendom? Met name het Burgerlijk Wetboek reserveert de term eigendom voor zaken, dat wil zeggen voor menselijke beheersing vatbare stoffelijke objecten. De belangen die in het industriële eigendomsrecht bescherming vinden, zijn immaterieel, maar ze kunnen vergeleken worden met de materiële belangen van het bedrijf. Zowel het zakelijke als het industriële eigendomsrecht is een absoluut recht. De bescherming die de wet aan deze immateriële belangen verleent, doet ook denken aan het eigendomsrecht; de industriële eigendomsrechten worden wel omschreven als de volledige rechten op voortbrengselen van de geest. Zoals het materiële eigendomsrecht de eigenaar het ongestoorde genot van en de vrije beschikking over zijn goed waarborgt, zo waarborgt het octrooirecht de rechthebbende een soortgelijke positie ten opzichte van de uitvinding. Ditzelfde geldt voor het merk, het model, de handelsnaam en de topografie. Het recht inzake ongeoorloofde mededinging behartigt eveneens dergelijke belangen, al valt hierbij meer de nadruk op het afkeurenswaardige van de handelwijze die de belangen aantast, dan op de bedoelde belangen zelf.

De hoofdbeginselen van het recht betreffende de industriële eigendom zijn regels van betamelijkheid: het merken- en het modellenrecht verbieden het merk resp. het model van een ander na te bootsen, het handelsnaamrecht verbiedt zich te verschuilen achter de naam van een ander, het recht betreffende de ongeoorloofde mededinging verbiedt het bevorderen van de afzet door bedrieglijke handelingen, of in het algemeen door handelingen die in strijd zijn met de betamelijkheid. Met het octrooirecht, het kwekersrecht en het topografierecht is het in zoverre iets anders gesteld, dat het profiteren van de uitvinding en de inspanningen van een ander niet zonder meer als onbehoorlijk zal worden beschouwd. Echter, ook deze rechtsgebieden kennen regels die als uitvloeisel van de betamelijkheid kunnen worden beschouwd.

3. Intellectueel eigendomsrecht

Bij het intellectuele eigendomsrecht in enge zin (het auteursrecht en de naburige rechten) ligt het in die zin anders, dat het oorspronkelijk niet in de eerste plaats de belangen van het bedrijfsleven betreft, al zijn tegenwoordig bij de bescherming van werken door het auteursrecht steeds meer economische belangen betrokken. Met de industriële eigendomsrechten heeft het echter gemeen dat het de voortbrengselen van de menselijke geest tot onderwerp heeft en dat het de rechthebbende het ongestoorde genot van en de vrije beschikking over zijn goed wil waarborgen.

4. Ratio bescherming

De ratio van bescherming van intellectuele eigendomsrechten in ruime zin verschilt enigszins afhankelijk van het desbetreffende recht. Bij octrooien en kwekersrech-

ten vallen redenen van billijkheid en opportuniteit te noemen. Het wordt als billijk ervaren dat aan iemand die een uitvinding doet een beloning wordt gegeven in de vorm van een tijdelijke exclusieve positie. Anderzijds moet de vinding worden gepubliceerd en deugdelijk beschreven; daarmee wordt bereikt dat anderen hun voordeel ermee kunnen doen en van de aldus gepubliceerde vinding gebruik kunnen maken bij de verdere ontwikkeling van de technologie. Daarnaast wordt de beloning van uitvinderwerkzaamheid met de octrooiexclusiviteit geacht de innovatie te stimuleren (zie hierna nr. 38). Bij het auteursrecht en het modellenrecht staat de beloning door een exclusief recht eveneens centraal al worden ook hier utilitaire argumenten gebruikt, te weten stimulering van, zoals de Amerikaanse grondwet het noemt, *'the progress of science and useful arts.'* Bij merken en andere onderscheidingstekens staat de behoefte aan bescherming van goodwill centraal en tevens het belang van de vermindering van consumentenverwarring. Het *sui generis* databankenrecht is geschapen als *'sweat of the brow'*-bescherming tegen de klakkeloze gebruikmaking van de producten van substantiële investeringen. Bij de bescherming tegen oneerlijke mededinging (die blijkens de definitie in art. 1 Verdrag van Parijs onder het industriële eigendomsrecht valt) gaat het ten slotte meer om de wens een bepaalde ordening van het economisch verkeer te verkrijgen en onbetamelijk gedrag te voorkomen.¹

5. Structuur van de wetgeving

De wetgeving op de diverse onderdelen van het intellectuele eigendomsrecht kent op grote lijnen dezelfde structuur. Er wordt geregeld wat het voorwerp van het recht is, wie rechthebbende is, wat de voorwaarden voor bescherming zijn, wat de omvang van het exclusieve recht is en met welke maatregelen dit te handhaven is. Op dit exclusieve recht bestaan echter uitzonderingen en beperkingen.

De uitzonderingen op de IE-rechten hebben betrekking op voorwerpen waarop het recht niet kan rusten. Zo zijn bijvoorbeeld in het auteursrecht wetgeving en rechtspraak (art. 11 Aw) uitgezonderd, in het merkenrecht (vorm)merken die door de aard van de waar worden bepaald (art. 2.1 BVIE), in het modellenrecht het uiterlijk dat noodzakelijk is voor het verkrijgen van een technisch effect (art. 3.2.a BVIE) en in het octrooirecht o.a. wiskundige methoden en planten- en dierenrassen (art. 2 lid 2 en art. 3 lid 1.c ROW).

In de IE-wetgeving zijn ook beperkingen van de rechten opgenomen in het kader van een belangenafweging. Aangezien intellectuele eigendomsrechten de houder ervan een exclusief recht geven, kan hij derden verbieden bepaalde handelingen te verrichten. Er moet dan ook rekening gehouden worden met belangen van deze derden, om te voorkomen dat het exclusieve recht te ver reikt. Derden kunnen namelijk een goede reden hebben om gebruik te maken van het voorwerp van het IE-recht. Dit zijn de beperkingen van het intellectuele eigendomsrecht, de handelingen die niet als inbreuk beschouwd worden en waartegen de rechthebbende dus niet kan

1. Zie voor een bijzonder fraaie beschrijving van het waarom van intellectuele eigendomsbescherming: Merges 2011.

optreden. Met name in het auteursrecht is een groot aantal van dergelijke beperkingen opgenomen (zie paragraaf 7 van hoofdstuk VIII). Zie verder o.a. art. 2.23 lid 1 BVIE en art. 53 lid 3 en art. 54 ROW. Een belangrijke beperking in de IE-wetgeving is de zogenaamde uitputting van het recht: nadat een rechthebbende (of een derde met zijn toestemming) een product waarop een IE-recht rust in het verkeer heeft gebracht, kan hij zich niet meer op basis van dat IE-recht verzetten tegen verdere verhandeling van het desbetreffende product.

In diverse verdragen is in dit verband de zogenaamde driestappentoets opgenomen die er voor het auteursrecht op neerkomt dat (1) in bijzondere gevallen een beperking op het recht is toegestaan, mits (2) die beperking geen afbreuk doet aan de normale exploitatie van het voorwerp van het IE-recht en (3) de wettige belangen van de rechthebbende niet op ongerechtvaardigde wijze worden geschaad (art. 9 lid 2 BC en art. 13 TRIPs-Verdrag). Voor de andere IE-rechten luidt deze toets dat de beperkingen (1) niet op onredelijke wijze strijdig mogen zijn met de normale exploitatie van het recht en (2) niet op onredelijke wijze de legitieme belangen van de rechthebbende mogen schaden, (3) rekening houdend met de legitieme belangen van derden (art. 17, 26 lid 2 en art. 30 TRIPs-Verdrag).

IE-rechten zijn vermogensrechten en kunnen daarom overgedragen en gelicentieerd worden. In het octrooi- en kwekersrecht zijn licenties bovendien een instrument van de wetgever om enkele negatieve effecten van het bestaan van een exclusief recht op te heffen. Als de rechthebbende bijvoorbeeld zijn beschermde uitvinding of ras niet of onvoldoende exploiteert of wanneer een derde een uitvinding doet die voortborduurt op een reeds beschermde uitvinding, kunnen dwanglicenties een oplossing bieden. Ook hier wordt ingegrepen in het IE-recht in het kader van een afweging tussen enerzijds het belang van de rechthebbende bij een ongestoord genot van zijn recht en anderzijds het algemeen belang en de belangen van derden.

De beschermingsduur van IE-rechten is eveneens een uitkomst van een belangenafweging. Intellectuele eigendomsrechten zijn een soort beloning voor de investering in geld, tijd en moeite en bieden daarom gedurende een bepaalde periode bescherming tegen nabootsing door derden. Maar op een bepaald moment kan ervan uitgegaan worden dat de investering is terugverdiend en dat het mogelijk moet zijn dat derden ook zonder te moeten betalen voor een licentie, het voorwerp mogen namaken. De enige uitzondering is het merkenrecht, dat een andere functie vervult, namelijk producten identificeren en communicatie tussen de marktdeelnemers mogelijk maken en dat daarom onbeperkt in tijd kan zijn. Daar staat wel tegenover dat van een merk dat ongebruikt wordt gelaten, het verval kan worden ingeroepen. Tegenover de bescherming moet dus ook hier een prestatie staan.

Verder regelt de IE-wetgeving natuurlijk hoe het recht verkregen en in stand gehouden moet worden. Octrooi-, kwekers-, topografie-, merk- en modelrechten zijn registerrechten, die enkel uitgeoefend kunnen worden als ze geregistreerd zijn. Echter, die registratie biedt niet de garantie dat de houder een ongestoord recht geniet. In een gerechtelijke procedure kunnen altijd nietigheidsgronden worden ingeroepen. Ook al wordt het registerrecht soms – zoals bij het merk – onderzocht op beschermingsvoorwaarden, dan nog kan de rechter later oordelen dat het recht we-

gens het bestaan van een nietigheidsgrond ten onrechte in het register is toegelaten. Gevolg van een vernietiging is dat het recht wordt geacht nooit te hebben bestaan; zij heeft terugwerkende kracht. Vervalgronden (zoals het niet-normaal gebruik van een merk) daarentegen werken pas vanaf het moment dat ze van toepassing zijn.

§ 2. Het Unierecht

6. Het Werkingsverdrag

In 1957 werd te Rome het EEG-Verdrag gesloten (later het EG-Verdrag).² Met het op 1 december 2009 in werking getreden Verdrag van Lissabon is dit verdrag in sterk gewijzigde vorm vervangen door het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU), ook wel het Werkingsverdrag genoemd.³ Dit verdrag zal in bijna alle hiernavolgende hoofdstukken aan de orde komen. Ten behoeve van de leesbaarheid zal daarbij steeds worden verwezen naar de EU, de Unie, het Werkingsverdrag en de daarin genummerde bepalingen, ook met betrekking tot rechtspraak waarin het nog ging om de “EG”, de “Gemeenschap”, “communautaire” aspecten en het E(E)G-verdrag, met de destijds geldende nummering.

Het Unierecht oefent invloed uit op het IE-recht via het non-discriminatiebeginsel, de verkeersvrijheden, het mededingingsrecht (samen met het nationale mededingingsrecht), de harmonisatierichtlijnen en de verordeningen betreffende een-vormige, Uniebrede IE-rechten.⁴

A. HET NON-DISCRIMINATIEBEGINSEL

7. Art. 18 lid 1 VWEU: De gelijke behandeling van EU-burgers

Art. 18 lid 1 VWEU bepaalt dat binnen de werkingssfeer van het Unierecht en onder voorbehoud van bijzondere regelingen, elke discriminatie op grond van nationaliteit verboden is. Volgens het HvJ is dit een fundamenteel beginsel van Unierecht en tevens een *lex specialis* die voor de verkeersvrijheden wordt uitgewerkt in het deel

2. *Trb.* 1957, 91. Goedgekeurd bij wet van 5 dec. 1957, *Stb.* 1957, 493, i.w.tr. voor Nederland op 1 jan. 1958. Dit verdrag is voor zijn vervanging door het VWEU meermaals gewijzigd. Zie onder andere: Verdrag van Maastricht van 7 febr. 1992 (*PbEG* 1992, C 224/1), waarmee onder andere een overkoepelend EU-Verdrag is toegevoegd boven de bestaande EGKS-, EG- en Euratom-Verdragen. Daarna is het EG-verdrag gewijzigd en hernummerd bij de Verdragen van Amsterdam (2 okt. 1997, *PbEU* 1997, C 340/173), Nice (26 febr. 2001, *PbEU* 2002, C 325/1) en Athene (16 april 2003, *PbEU* 2006, C 321E/1).
3. *PbEU* 2010, C 83/366, i.w.tr. op 1 dec. 2009. Zie voor Nederland: *Trb.* 2008, 11, goedgekeurd bij Rijkswet van 10 juli 2008, *Stb.* 2008, 301.
4. Zie bijv. H.M.H. Speyart, ‘De invloed van het gemeenschapsrecht op het IE-recht: externe stoorzender of interne aanjager?’, *IER* 2005/63.

van het VWEU over de interne markt.⁵ De meeste discriminaties binnen de EU op grond van nationaliteit vormen dan ook tevens een beperking op een verkeersvrijheid en moeten onder de betrokken *specialis* worden beoordeeld,⁶ maar als dat niet het geval is moet art. 18 lid 1 VWEU worden toegepast.

Voor het IE-recht heeft deze regel met name als relevantie dat nationaliteitsvereisten of reciprociteitsvereisten in de onderlinge verhouding tussen een lidstaat waar bescherming wordt gezocht en een onderdaan van een andere lidstaat ongeldig zijn. Zo verklaarde het HvJ bijvoorbeeld in de *Phil Collins*-zaak een Duitse nationaliteits eis ongeldig die de naburige rechten-bescherming van art. 73 e.v. UrhG voor buitenlandse uitvoerende kunstenaars beperkte tot bescherming met betrekking tot uitvoeringen in alleen Duitsland, terwijl Duitse uitvoerende kunstenaars voor hun uitvoeringen wereldwijd werden beschermd.⁷

B. DE VERKEERSVRIJHEDEN

8. De verkeersvrijheden als fundamenteel beginsel van Unierecht

Binnen het VWEU hebben de verkeersvrijheden, waaronder het vrije verkeer van goederen en diensten, de status van fundamentele beginselen van Unierecht.⁸ Krachtens Deel II Hoofdstuk 1 van de op 1 januari 1994 in werking getreden Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte (EER-Overeenkomst)⁹ is de werking van deze verkeersvrijheden per die datum doorgetrokken naar de EER-lidstaten die niet tevens EU-lidstaat zijn, te weten Noorwegen, IJsland en Liechtenstein. Hierna wordt eerst ingegaan op het ontbreken van rechtstreekse werking van de verkeersvrijheden bij onderwerpen die uitputtend zijn geharmoniseerd (nr. 9), de aard van het verbod op maatregelen van gelijke werking als en kwantitatieve invoerbeperking van art. 34 VWEU, met inbegrip van de *Keck*-regel (nr. 10 en 11),

5. Vaste rechtspraak, zie bijv. HvJ 3 juli 1979, gevoegde zaken 185/78 t/m 204/78, *SEW* 1980, p. 293 m.nt. C.W.A. Timmermans (*Van Dam en zonen*), punt 10.
6. Vaste rechtspraak, zie bijv. HvJ 17 mei 1994, C-18/93, *TVVS* 1994, p. 336 m.nt. M.R. Mok, *SEW* 1995, p. 63 m.nt. P.J. Slot (*Corsica Ferries Italia/Corpo dei Piloti del Porto di Genova*), punt 19, en HvJ 29 febr. 1996, C-193/94, bespreking C. Denys in *NTER* 1996, p. 127 (*Skanavi en Chrysantbakopoulos*), punt 20.
7. HvJ 20 okt. 1993, gevoegde zaken C-92/92 en C-326/92, *IER* 1994, p. 91 m.nt. J.J. Feenstra en S. Krawczyk, *TVVS* 1994, p. 84 m.nt. M.R. Mok, besprekingen H.W. Wefers Bettink in *Auteursrecht* 1995, p. 144, besprekingen H. Cohen Jehoram in *Informatie* 1994, p. 83 (*Phil Collins*).
8. Zie bijv. HvJ 5 juni 2007, C-170/04, *NJ* 2007/460 m.nt. M.R. Mok, *SEW* 2008, p. 118 m.nt. A. Schrauwen, bespreking H.J. van Harten in *NTER* 2007, p. 185 (*Rosengren*), punt 31, HvJ 19 okt. 2016, C-148/15, *NJ* 2017/37 m.nt. B.J. Drijber, bespreking B. van Leeuwen in *NTER* 2017, p. 62 (*Deutsche Parkinson Vereinigung*), punt 20.
9. Porto, 2 mei 1992, *PbEG* 1994, L 1/3.

de uitzondering van art. 36 VWEU (nr. 12), en de uitwerking door het HvJ van de wisselwerking tussen verkeersvrijheid en uitzondering door middel van de leerstukken van de splitsing tussen bestaan en uitoefening (nr. 13), de wezenlijke functie (nr. 14), het specifieke voorwerp (*idem*) en de uitputting (nr. 15). Daarna komen nog twee andere uitzonderingen op art. 34 VWEU aan de orde: de *Rule of reason* (nr. 16) en de grondrechten (nr. 17).

9. Geen rechtstreekse werking verkeersvrijheden meer bij uitputtend geharmoniseerde onderwerpen.

Voor de meeste IE-rechten, en ook voor veel van de in hoofdstuk XI behandelde ongeoorloofde mededinging-onderwerpen, zoals bijvoorbeeld de vergelijkende reclame, de oneerlijke handelspraktijken en de bescherming van bedrijfsgeheimen, zijn de verkeersvrijheden niet meer rechtstreeks toepasbaar, omdat zij door middel van richtlijnen zijn geharmoniseerd. Bij onderwerpen die uitputtend zijn geharmoniseerd moet een nationale maatregel naar vaste rechtspraak immers niet meer rechtstreeks aan de verkeersvrijheden worden getoetst, maar aan de betrokken richtlijn.¹⁰ In de praktijk houdt dat meestal in dat de betrokken omzettingwetgeving moet worden toegepast, zoals richtlijnconform uitgelegd.¹¹ Uiteraard spelen de verkeersvrijheden dan nog steeds een rol, maar slechts op de achtergrond, omdat de betrokken richtlijn verdragsconform, en dus in het licht van die verkeersvrijheden moet worden uitgelegd.¹²

Die voorrangsregel is logisch: daar waar de afweging tussen de art. 34 en 36 VWEU (zie hierna) nog uitgaat van de bevoegdheid van de lidstaten om niet-geharmoniseerde onderwerpen op uiteenlopende wijze te regelen, kan de toepassing van die bepalingen binnen de EER nog steeds tot een lappendeken leiden. Het is juist om

10. Vaste rechtspraak, zie bijv. HvJ 5 okt. 1977, 5/77 (*Tedeschi/Denkavit*), punt 35; HvJ 14 juli 1988, 29/87 (*Dansk Denkavit*), punten 26-30; HvJ 12 okt. 1993, C-37/92 (*Vanacker en Lesage*), punt 9; HvJ 20 maart 1997, C-352/95, (*Phytheron International*), punt 17; HvJ 13 dec. 2001, C-324/99, bespreking J.W. van den Gronden en K.J.M. Mortelmans in *AA* 2002, p. 186 (*DaimlerChrysler*), punt 32; HvJ 23 april 2002, *IER* 2002/38 m.nt. H.M.H. Speyart (*Boehringer Ingelheim/Swingward*), punt 17; HvJ 11 dec. 2003, C-322/01, bespreking K.J.M. Mortelmans in *SEW* 2004, p. 140 en E.R. Vollebregt in *NTER* 2004, p. 65 (*Deutscher Apothekerverband/Doc Morris*), punt 64; HvJ 14 dec. 2004, *NJ* 2005/377 m.nt. M.R. Mok, bespreking W.T. Algera in *NTER* 2005, p. 49 (*Radlberger Getränke en S. Spitz*), punt 53; HvJ 14 dec. 2004, *NJ* 2005/378 m.nt. M.R. Mok, bespreking K.J.M. Mortelmans in *AA* 2005, p. 167 (*Swedish Match*), punt 81; HvJ 13 jan. 2005, C-145/02 (*Denkavit Futtermittel*), punt 22; HvJ 9 maart 2006, C-421/04 (*Matratzen Concord*), punt 20.
11. Zie hierna nr. 19 e.v. met betrekking tot richtlijnconforme uitleg, verticale en diagonale rechtstreekse werking en Francovich-aansprakelijkheid bij niet-correcte omzetting.
12. HvJ 9 juni 1992, *NJ* 1994/588 (*Delbaize*), punt 26; HvJ 2 febr. 1994, C-315/92 (*Verband Sozialer Wettbewerb*), punt 12; HvJ 11 juli 1996, *NJ* 1997/129 m.nt. D.W.F. Verkade onder 130 (*BMS/Paranova*), punt 27; HvJ 20 maart 1997, C-352/95, (*Phytheron International*), punt 18.

dat te voorkomen dat de Uniewetgever harmoniseert, waarbij hij (in het geval van IE-rechten) de art. 34/36-afweging centraal verricht, voor de Unie (en de EER) in hun geheel.¹³ Dit wordt ook aangeduid als de overgang van negatieve naar positieve marktintegratie: van het reguleren van nauwe beperkingen naar het formuleren van Uniebrede oplossingen. Dan heeft het uiteraard geen zin meer om zich alsnog rechtstreeks op die verkeersvrijheden te willen beroepen.

Daar waar een bepaald onderwerp nog niet uitputtend is geregeld, spelen de verkeersvrijheden natuurlijk nog wel rechtstreeks een rol.

Zo wees het HvJ bijvoorbeeld op 11 juli 1996 drie arresten die alle betrekking hadden op de wisselwerking tussen het vrije verkeer van goederen en het merkenrecht bij de ompakking van parallelgeïmporteerde geneesmiddelen (zie hierna, nr. 15). In de twee eerste arresten, die betrekking hadden op casus die zich hadden afgespeeld vóór het einde van de omzettingstermijn van de Merkenrichtlijn, beoordeelde het HvJ die casus in het licht van de art. 34 en 36 VWEU, met een bepaalde materiële uitkomst voor de ompakking.¹⁴ In het derde arrest, dat betrekking had op casus die zich hadden afgespeeld na het einde van die omzettingstermijn, merkte het HvJ allereerst op dat die casus nu moesten worden beoordeeld onder het regime van de richtlijn, die uiteraard verkeersvrijheidconform moest worden uitgelegd, en kwam het vervolgens uit op dezelfde materiële uitkomst.¹⁵

10. Art. 34 VWEU: verbod op maatregelen van gelijke werking als kwantitatieve invoerbeperkingen; Dassonville en Cassis de Dijon

In art. 34 VWEU wordt het vrije verkeer van goederen uitgewerkt door een verbod op kwantitatieve invoerbeperkingen en alle maatregelen van gelijke werking. Bij IE-rechten gaat het daarbij niet om het onderdeel “kwantitatieve invoerbeperkingen”, maar om het onderdeel “maatregelen van gelijke werking”. Art. 35 VWEU voorziet in gelijke zin in een verbod op kwantitatieve uitvoerbeperkingen en maatregelen van gelijke werking, maar dat verbod is naar zijn aard minder relevant voor de IE-praktijk. Volgens de bekende *Dassonville*-regel ziet het in art. 34 VWEU neergelegde verbod, als het gaat om “maatregelen van gelijke werking”, op iedere maatregel van de lidstaten die de invoerstromen tussen de lidstaten al dan niet rechtstreeks, daadwerkelijk of potentieel kan belemmeren.¹⁶ Het gaat daarbij meestal om maatregelen die de invoer in een lidstaat moeilijker maken dan het verkeer van goederen in de interne situatie van de betrokken lidstaat.¹⁷

13. De EER-landen Liechtenstein, Noorwegen en IJsland nemen geen deel aan het besluitvormingsproces, maar zijn wel gebonden aan de uitkomst. Dit wat de besluitvorming betreft voor die landen ongunstig model wordt in het kader van de Brexit-scenario's als het “Noorse model” aangeduid.

14. HvJ 11 juli 1996, *Nº* 1997/130 m.nt. D.W.F. Verkade, bespreking H.W. Wefers Bettink in *NTER* 1996, p. 323 (*Eurim-Pharm*); HvJ 11 juli 1996, C-232/94 (*MPA Pharma/Rhône-Poulenc Pharma*).

15. HvJ 11 juli 1996, *Nº* 1997/129 m.nt. D.W.F. Verkade onder 130 (*BMS/Paranova*).

16. HvJ 11 juli 1974, 8/74 (*Dassonville*), punt 5.

17. HvJ 8 nov. 1979, 15/79 (*Groenveld*), punt 7.

Vervolgens heeft het HvJ in zijn bekende arrest *Cassis de Dijon* het belang onderstreept van het feit dat de betrokken goederen in de lidstaat van oorsprong rechtmatig op de markt zijn gebracht: als maatregel van gelijke werking is aan te merken elke belemmering die, bij ontbreken van harmonisatie van de nationale wettelijke regelingen, voortvloeit uit de toepassing op goederen uit andere lidstaten, waar deze goederen rechtmatig zijn vervaardigd en in de handel gebracht, van voorschriften betreffende de voorwaarden waaraan die goederen moeten voldoen, ook indien die voorschriften zonder onderscheid op alle producten van toepassing zijn.¹⁸

Op dit moment bestaan er drie kwalificaties naast elkaar:

- de maatregelen van een lidstaat die ertoe strekken of tot gevolg hebben dat uit andere lidstaten afkomstige producten minder gunstig worden behandeld;
- *Cassis de Dijon* maatregelen; en
- maatregelen die de toegang tot de markt van een lidstaat voor uit andere lidstaten afkomstige producten belemmeren.¹⁹

Doordat zij in verboden op de vervaardiging, invoer of verkoop van goederen kan uitmonden, heeft de nationale wetgeving van de lidstaten op het gebied van het IE-recht per definitie een beperkend effect, waardoor voor die wetgeving altijd een beroep gedaan zal moeten worden op een rechtvaardigingsgrond (zie hierna, nr. 12 e.v.).

Hierbij kan nog op het volgende worden gewezen. Art. 34 VWEU richt zich traditioneel tot de lidstaten en het vrije verkeer van goederen heeft, anders dan sommige andere vrijheden, in beginsel geen horizontale werking.²⁰ IE-geschillen spelen zich daarentegen juist steeds af tussen particulieren. De toetsing aan art. 34 VWEU vindt daarom in IE-zaken meestal plaats doordat het Hof niet rechtstreeks de handhavingshandeling van de rechthebbende toetst, maar de betrokken wetgeving, als handeling van de lidstaat: er is dan weliswaar sprake van een horizontaal geschil tussen particulieren, maar één van deze particulieren kan zich daarbij beroepen op een nationale wettelijke norm waarmee hij de verhandeling van goederen kan beperken, en het is dan die wettelijke norm die getoetst wordt.

18. HvJ 20 febr. 1979, *SEW* 1979, p. 750, bespreking J. Luijendijk in *SEW* 2015, 611 (*Rewe-Zentral*, “*Cassis de Dijon*”), punten 6, 14 en 15.

19. HvJ 10 febr. 2009, C-110/05, (*Commissie/Italië*), punt 37.

20. Zie voor een nuancering van deze regel: HvJ 12 juli 2012, *Nº* 2012/580, *JB* 2012/196 m.nt. H.C.F.J.A. de Waele (*Fra.bo*).

11. Keck en Mithouard: niet-discriminerende regeling van verkoopmodaliteiten

In zijn arrest *Keck en Mithouard*²¹ zonderde het HvJ, daarbij omgaand ten opzichte van zijn eerdere rechtspraak,²² een groep van potentiële beperkingen uit van de brede, door *Dassonville* bepaalde reikwijdte van art. 34 VWEU. Volgens dit arrest kan een nationale wettelijke regeling die bepaalde verkoopmodaliteiten aan banden legt of verbiedt niet worden beschouwd als een maatregel van gelijke werking in de zin van art. 34 VWEU, mits de regeling (i) van toepassing is op alle marktdeelnemers die op het nationale grondgebied activiteiten ontplooiën; en (ii) zowel feitelijk als juridisch dezelfde invloed heeft op de verhandeling van nationale producten en op die van producten uit andere lidstaten. Omdat deze rechtspraak, binnen de in dit handboek besproken stof, met name betrekking heeft op de regulering van ongeoorloofde mededinging, verwijzen wij voor een nadere bespreking van de *Keck*-rechtspraak naar hoofdstuk XI, nr. 792.

12. Art. 36 VWEU: rechtvaardigingsgrond uit hoofde van de industriële en commerciële eigendom

Art. 36 VWEU bepaalt dat art. 34 VWEU geen beletsel vormt voor beperkingen van het vrije verkeer van goederen die gerechtvaardigd zijn uit hoofde van de 'industriële en commerciële eigendom'. De rechten die onder deze noemer bescherming genieten zijn het octrooirecht²³, het merkenrecht²⁴, het modellenrecht²⁵, het kwekersrecht²⁶, de slaafse nabootsing²⁷, benamingen van beschermde oorsprong- en

21. HvJ 24 nov. 1993, *NJ* 1994/470, *BIE* 1995, 136, *TvC* 1994/2, *SEW* 1994, p. 115 m.nt. K.J.M. Mortelmans, bespreking A.R.T. Odle in *IER* 1994, p. 65 en K.J.M. Mortelmans in *NTER* 2005, p. 247 (*Keck en Mithouard*).
22. Zie bijv. HvJ 10 juli 1980, 152/78, (*Commissie/Frankrijk*), waar een verbod op reclame op alcoholhoudende dranken zonder meer als maatregel van gelijke werking werd aangemerkt, terwijl daar in HvJ 9 juli 1995, *AB* 1998/104 m.nt. G.J.M. Cartigny, *IER* 1997, p. 242 m.nt. J.J.C. Kabel (*De Agostini*) een effectanalyse voor nodig was.
23. HvJ 31 okt. 1974, *NJ* 1975/58 m.nt. redactie, *SEW* 1975, p. 191 m.nt. B. Baardman, *AA* 1975, p. 352 m.nt. H. Cohen Jehoram en *BIE* 1975, p. 19 (*Centrafarm/Sterling Drug*).
24. HvJ 3 juli 1974, *SEW* 1975, p. 210 m.nt. B. Baardman (*Van Zuylen Frères/HAG, 'HAG I'*); HvJ 31 okt. 1974, *SEW* 1975, p. 191 m.nt. B. Baardman, *AA* 1975/4, p. 352 m.nt. H. Cohen Jehoram en *BIE* 1975, p. 19 (*Centrafarm/Wintbrop*).
25. HvJ 14 sept. 1982, *NJ* 1983/582 m.nt. L. Wichers Hoeth, *BIE* 1983, p. 15 m.nt. D.W.F. Verkade, *AA* 1984, p. 48 m.nt. H. Cohen Jehoram (*Keurkoop/Nancy Kean Gifts*).
26. HvJ 8 juni 1982, *NJ* 1984/606 m.nt. L. Wichers Hoeth, *TVVS* 1983, p. 70 m.nt. M.R. Mok, *SEW* 1983, p. 690 m.nt. D.W.F. Verkade (*Nungesser en Eisele/Commissie*).
27. HvJ 30 nov. 1993, *TVVS* 1994, p. 84 m.nt. M.R. Mok (*Deutsche Renault/Audi*).